

Молода Україна

журнал українськот демократичнот молоді

РІК ВИДАННЯ XXVII.

КВІТЕНЬ — 1977 — APRIL

Ч. 255

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Leo Lupul
130 Pilkington St.
Thorold, Ont. L2V 1B4

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C.
Z2A 6X3

В США:

Головний представник
Alex Poszewanyk
5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed Ln.
Hopewell, N. J., 08525

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warren, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У Зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko,
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko,
78 Kensington Park Rd.,
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M,
G. P. O. Adelaide,
S. Australia.

МОЛОДА УКРІНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК: В. ПЕДЕНКО
Редакція Колегія: В. Вакулов-
ський, Л. Ліщина, М. Смік,
Ю. Криволап, Л. Павлюк,
В. Родак, О. Пошиваник.

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

in USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. PEDENKO

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У С.Ш.А., у Канаді і в Україні ----- 6.00 доларів
Ціна одного примірника: 60 центів

В Австралії ----- 4.00 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 40 центів

В Англії і Німеччині ----- 4.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 40 центів (америк.)

В усіх інших країнах Європи ----- 3.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 30 центів (америк.)

В усіх країнах Південної Америки ----- 2.50 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 25 центів (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журнала, за яке заплачено передплату.
За зміну адреси просимо присилати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 25 канадійських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не заважають відповідати поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA,
Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Г. Черінь, О. Гай-Головко, Л. Полтава, Н. Мудрик-Мриц — Великодні поезії. Євген Сверстюк. Л. ван Бетговен. Митр. М. Овчаренко — Безконечність і нішо. В. Чапленко — Іще раз про походження назви "гүцул". Г. Черінь — Довга дорога й незнайомець. Тарац СКО — Уривки із повісті "Родина Жолудів". Л. Богуславець — Здvig. О. Горбовський — Чого не відновлять учени. З нових видань. З життя ОДУМ-у. Цікаві новини, гумор.

На обкладинці: голова філії ОДУМ-у в Торонто, виховниця Юного ОДУМ-у бунчужна Лариса Дрозд.

Фото п. Кутового

Ганна ЧЕРІНЬ

ВОСКРЕСІННЯ

Так недавно —
сніг усюди,
Бездоріжжя манівця...
І здавалося — не буде
Цій зімі кінця...

Ta весняне сонце владно
Розтопило впертий лід,
Розірвало сніжні рядна,
Через річку ходить вбрід.

I запахла вже з города
Сонцем збуджена, нова
Свіжа зелень-наслода,
Перші проліски й трава.

I хоч ще земля холодна,
Сяду я на шпориши —
Простудитись навіть згодна,
Бо і я також природна,
I весна в моїй душі.

Із небес ласкавість синя
Гомонить з усіх сторін:
В світлі свято Воскресіння
Великодній ліне дзвін.

Він незміряно-широку
Радість нам несе щороку:
Сонце зможе зло роздерти,
Бо життя сильніше смерти!

Проросте нова надія —
Свіжа, запашна трава.
Зміє люті сніговій
Тепла купіль дощова.

Дзвони, квіти і проміння,
Синьозора даль небес...
Кожне на свій лад створіння
Промовля:
— Христос Воскрес!

Наче пошта бездротова,
Скрізь мандрують ці два слова,
Без імен і без адрес:
Чути скрізь:
— Христос Воскрес!

З ним воскресне ноша слава,
Наша сила і держава —
Перше чудо із чудес.
З нами Бог!
— Христос Воскрес!

1977

Олекса ГАЙ-ГОЛОВКО

ЛУНАЄ В СВІТІ СЛОВО ВІЩЕ

Сьогодні світить найясніше
Ласкаве сонце із небес.
Лунає в світі слово віще
Із уст землі й озерних пles.

Радіють люди, птахи, квіти,
Землею стелиться луна.
Христос Воскрес у вільнім світі, —
Бушує в рабськім Сатана.

Шляхи там зрито й перерито
Та ще й затемнено чимдуж.
Не хоче хижий допустити
Христа до вірних людських душ.

Та світяться дороги хресні,
Проміння кільчиться в імлі...
І скоро вже Христос воскресне
На нашій мученій землі.

I день московську скверну зміє,
Відкриються людські вуста.
I воля возвеличити Київ
У день воскресення Христа.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Із Святом Воскресіння Христового вітаємо всіх наших читачів і передплатників,
членів Об'єднання і всіх українців в Україні й на еміграції.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ОДУМ-У
РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТРАЦІЯ "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

Свєн СВЕРСТЮК

ОСТАННЯ СЛЬОЗА

(уривок)

Бо те, що вчені люди беруть з філософії, простий народ споконвічно бере з релігії, і йому легко шукати русло образів філософської поезії Шевченка. Зрештою, свій погляд і свою філософію життя поет виробляв теж більше на Біблії, ніж на філософії. Очевидно, Псалтир і народна пісня одкрила йому в дитинстві тайну символіки, яка охоплює таємницю сутності.

Примітивний раціоналізм нашого шевченко-знавства по суті завуальзовував душу його поезії нагромадженням зовнішніх асоціацій соціологічного порядку і таким чином невтралізував її силу.

Колись наші добрі старі просвітяни не знайшли в Шевченкові після заслання того молодого гогню, що запалав у першому "Кобзарі" і клекотів у "Трьох літах". Після заслання явився справді інший Шевченко, просвітлений стражданням і наче якось відчужений від барв життя. Він не зрікся не тільки вірувань — він не зрікся жодної своєї улюбленої ідеї, тільки потемніли, згусли барви і змінився його голос. Богонь пригас і, як вулкан, пішов у глибину.

Я не знаю нічого драматичнішого і моторошнішого, ніж три останні роки життя Шевченка "на волі". Кульминація цієї драми — остання його подорож на Україну. Вимріяне, злеліяне в снах повернення "додому", на Україну, обмарену до кожної стежки, до кожної людини і кожного дерева. Та подорож — з табуном псів за спиною, під прихованим конвоєм дінощиків і рознощиків нечисти. Повернення в обітовану землю, де можна було знайти чисту годину, відчути щасливу мить лише тоді, коли міцно нап'єшся і, приспівуючи, вертаєшся до дитинства... Прокидаєшся, а перед тобою в повній формі нахабно підморгує "обізнаний унтер Табачніков" — і ніде й натяку на збори тих зосереджено уважних земляків, яким на нинішніх картинах Шевченко читає революційні вірші. Зловісно посміхається над іменованним в інструкції академіком хазяїн землі Табачніков, а кругом по полях отарою розсипались люди, похилі і німі...

...У Києві є кілька будиночків, де зупинявся Шевченко в це пекельне літо 1859 року. Тут він, обснований павутинням доносів, ходив під арештом — на слідство... Тут він позичив у когось з широсердечних земляків карбованця... А тут потім надібав випадково у своїй кишені забутих 10 карбованців і oddав їх за бублики для дітей, що завжди носились за ним цілим роєм. Тут він зупинився з мольбертом на роздоріжжі, щоб змалювати київські церкви,вулиці, дерева — так, наче хотів похапцем забрати з собою краплю того раю, перетвореного на пекло...

Свєн Сверстюк

Свєн Сверстюк — літературознавець, педагог і публіцист, нар. 1928 р. на Волині. Закінчив Львівський університет і аспірантуру в Київському університеті, пізніше захищив дисертацію на ступінь кандидата наук в Одесському університеті. Ставав в обороні В. Чорновола в газеті "Літературна Україна" та обороні Валентина Мороза, ставлячи в числі інших свій підпис під листом у цій справі до О. Гончара. Добивався вияснення обставин убивства художниці Алли Горської. Після того, як він виголосив прощальне слово на похороні відомого українського біолога Дмитра Зерова, брата Миколи Зерова, був звільнений з праці, а пізніше заарештований. Свєн Сверстюк є автором багатьох цікавих статей та есеїв. Даємо кілька уривків з його есеїв.

З п'яти дозволених місяців тут можна було витримати неповних три...

"Щодені пилати розпинають,
Морозять, шкварять на вогні".

... "Вирвався я з того святого Києва і простую, не оглядаючись, до Петербурга".

"Гам народ образованее — вам буде легче" — یтішали його. І справді — було легше. Петербург йому завжди тхнув болотом, зате там можна було відпочити душою — принаймні відірватися від табуна недремних інструктованих псів, які над ним "бдили" у провінційній ретельності день і ніч. Там видали Шевченкові дивовижне свідоцтво про присвоєння академіка" для предъявления поліцейському начальству во время проживания на квартирах С.-Петербурга". (!!)

Але напруження розв'язки цієї драми наростає в міру того, як поет з новою силою загорівся бажанням вернутися на Україну, бо більше ні про що він не міг думати... (...) Все валиться з рук,

розвиваються всі ілюзії, а він буде, буде, на-
громаджує з новою силою і це за голосом свого
єства — туди, тільки туди. Зрештою, пише і по-
силає туди той зворушливий "Буквар" для укра-
їнських дітей, наповнений євангельськими тек-
стами і народними піснями. Здається тут для
нього не стояло педагогічної проблеми: азбукою
для дітей має бути голос народу і голос Божий...

Він шукав незайманого народного типу земляч-
ки — і зустрів у ній невольницю з усіма ком-
плексами людини виробленої, спотвореної раб-
ством. (...) Все в цьому благословленному краї
пішло вперед, та все в одному напрямі —

Дівчаток москалі укралі,
А хлопців в москалі забрали.

Це був єдиний накреслений зверху прогрес
українського життя!

І то все, що дало життя...

Насправді не було нічого. Все було недійсне,
ненадійне, як той батько з матір'ю, що ніби
залишились разом, дивляться і не впізнають одне
одного — неначе розійшлися, неначе бралися не
єдналися. В цій останній холодній сльозині пов-
торились всі велики Шевченкові трагедії — від
"Катерини" до "Неофітів" і "Марії" — в ній
зрезюмовано всю історію України, як посів без
жнів і замкнене коло сирітства.

Скотилася по щоці, упала і розбилась об чу-
жий камінь на маленькі краплинки. Як наше
життя — вічно розбите й порізане, відчужене від
нас самих — "І ми не ми, і я не я".

А тим часом Шевченкова могила на Чернечій
горі — це лише початок нової біографії Кобза-
ревої, і цій біографії не видно кінця-краю. На-
родна легенда про те, що "наш Тарас не вмер,
а тільки но прикинувся мертвим" — це правда на
рівні всієї поезії Шевченка, яка ірраціональними
спалахами просвітлювала хистку мряку екзистен-

ції і вихоплювала з вічності відбліски сутностей.
В таких нібито наївних легендах народ серцем
зрозумів Шевченкову глибинну суть. Він відчув,
що справжнє життя, його й поетове разом, ще
не починалося. Бо в морі вічності з кожною вес-
ною все прокидається з новими силами, береться
молодими паростками і зацвітає надіями.

НА СВЯТО ЖІНКИ

(Уривок)

Наши поети не оспівують її вроди, а важко спо-
гідається перед нею.

На кілька років стала нашим сентиментальним
тимном "Пісня про рушничок". І не випадково:
невиразні слова і жаліслива мелодія цієї пісні
служила нам виразом комплексу вини перед десь
далекою, десь забуютою матір'ю... Невідомо для
чого всна "водила мене у поля край села"; зате
добре відомо, як вона безпорадно заламувала
руки і, скорившись долі, проводжала в Богзна-
яку "далеку дорогу". І всім нам, незалежно від
рангів і чинів, хотілось в інтимному затишку спо-
гадів виплакати свою підсвідому вину і тугу за
цією єдиною і вірною материнською любов'ю,
що ніколи не питала, за що нас любити...

Так, у світі усталеної байдужості і ненависті,
у світі вкоріненого недовір'я і підозр вона зали-
шилась єдиною, як Сонце. Не важко було її оці-
нити...

Але як важко було перебудувати життя так,
щоб у найбільші свої хвилини ходити за пора-
дою саме до неї і, не криючись, шанувати її —
не словами, а синівською любов'ю і вірністю.
Щоб з поточної ієрархії цінностей піднести її з
самого долу і поставити її над усіма дорадчими
— так як поставила вона своїх дітей над усіма
вартостями.

"Широке море України"
В-во "Смолоскип"

Андрій ЛЕГІТ

Ганна ЧЕРІНЬ

НАД КІЄВОМ

Над Києвом імла чужа, червона,
Їй світло правди вічно напролом.
Замовкли хори, не ридають дзвони,
Але в серцях людей дзвенить псалом.
Хоч книжинки в такт Ірода закону
Там слово Боже називають злом.
Ta не відводять погляди мільйони.
Де хрест підніс Хреститель над Дніпром.
Звелись дзвіниці, сяє бань барокко.
А понад тим, куди не кинеш оком.
Хмаринки, наче ангели пливуть.
Щоб кожен дім благословить, кімнату,
В котрих життя людського суща суть.
Де воскресає тінь Христа розп'ята.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Вітчизна весною квітне
І лід на Дніпрі вже скрес,
Село білохате рідне
Співає: Христос Воскрес!

А ми на чужині знову
В чеканні, в німій журбі,
І знов терпеливість Христову
За приклад берем собі.

I молим Тебе ми негідні,
Щоб сталося чудо з чудес —
Щоб вдома почули рідні
Привіт наш "Христос Воскрес!"

ЛЮДВІГ ВАН БЕТГОВЕН

(До 150-річчя з дня смерти)

26 березня ц.р. минуло 150 років з дня смерті Людвіга Бетговена, славетного німецького композитора, чий монументальний вклад у світову скарбницю музики ледве чи можна переоцінити.

Людвіг ван Бетговен народився 16-го грудня 1770 року в місті Бонн, у Німеччині. Його батько Йоганн і дід Людвіг, на чию честь було названо новонародженого хлопчика, були обоє музиками.

Бетговен виявив своє музичне обдарування в дуже молодому віці. Його батько, безвідповідальний п'яница, сподівався, що хлопець буде прибутиковим "вундеркіндом", щось як Моцарт. Часто серед ночі він стягав його з ліжка і заставляв вправлятися на піаніно. В сім років хлопчина вже виступав перед публікою. Коли йому було 13 років, його призначено помічником органіста в одній з церков Бонну.

В 1787 р. Бетговен поїхав до Відня і там зустрів улюбленого ним Моцарта. Коли Бетговен зімпровізував на подану Моцартом мелодію, великий майстер був надзвичайно здивований і сказав, що "цей юнак залишить свій слід у світі".

Але Бетговен не міг лишатися у Відні. Його мати захворіла, і він поспішив назад у Бонн.. Смерть матері залишила Бетговена і його братів на опіку їхнього пияка-батька. На 18-му році життя Бетговен мусів власними силами утримувати родину.

У 1792 році Бетговен повернувся до Відня, де прожив усе своє життя. Він став учнем композитора Гайдна, але не був задоволений методами його навчання, що здавалися йому не досить серйозними. Щоб не вразити знаменитого майстра, він нишком брав лекції в іншого композитора, Йоганна Шенка.

Невисокий, кремезний чоловік, недбало вдягнений, з темними пронизливими очима й буйним темним волоссям, Бетговен спроявляв дивне враження на віденців. Усвідомлюючи, що він — гений, жив за власними правилами. Він ніколи не вклонявся вельможам. Був людиною запальної вдачі і часто грубіяном, навіть у відношенні до своїх близьких друзів. Великий німецький поет Гете назав його "вкрай непогамованою особою".

Однак, він швидко став славетним. Декілька князів стали його опікунами, і якийсь час він почував себе щасливим. Але зненацька надійшло лихо. Він зауважив, що втрачає слух. Це було найбільшою трагедією його життя. У сповненому горя листі до братів, у 1802 році, Бетговен писав про свою дедалі гіршу глухоту і самотнє життя. "Я мушу жити як вигнанець", — писав він. — "Я мало не відібрав собі життя — лише мое мистецтво стримало мене".

З цього часу Бетговенова музика стала ще глибшою. Він розвинув цілком оригінальний

стиль компонування, що відбивав його бурхливі емоції, його страждання й радощі. В цей час Бетговен створив найпопулярнішу з усіх його симфоній — 5-ту симфонію. Іншими славетними творами цього періоду є *Героїчна* і *Пасторальна*

Л. ван Бетговен

симфонії, соната *Аппасіоната*, концертний твір *Імператор*, опера *Фіделіо*, струнний концерт *Розумовський* тощо.

У 1815 році Бетговен став опікуном свого небожа Карла. Бетговен дуже любив хлопця, але Карл не приносив своєму дядькові нічого, крім клопоту. Родинні непорозуміння спричиняли багато болю й смутку Бетговенові. До того ж його слух дедалі погіршувався; в 1820 році Бетговен був майже цілком глухий і мусів вести всі свої розмови в письмовій формі.

Не зважаючи на глухоту, Бетговен продовжував компонувати великі твори. Вони включали п'ять останніх сонат для піаніно, славетну *Місса Солемніс*, *Дев'яту* симфонію з її хоральним фіналом, і п'ять струнних квартетів, які дехто вважає за найкращі з усіх Бетговенових праць.

У 1826 році Бетговен серйозно захворів. Кажуть, що коли він лежав непритомній на своєму смертному ложі, 26 березня 1827 року, зненацька голосно вдарив грім. Бетговен звівся на своєму ліжку, погрозив кулаком до неба і впав мертвий.

Бетговен є чи не найбільше популярний і шанований серед композиторів. Він був людиною глибокої візії, його музика зворушувала і зворушила цілі генерації слухачів.

Митр. М. ОВЧАРЕНКО

БЕЗКОНЕЧНІСТЬ І НІЩО

Питання безконечності цікавить людство ще з глибокої давнини, а особливо багато уваги приділяється йому в наш час. Можна сказати, що найбільше зацікавлені матеріалісти, бо в основі матеріалізму лежить безконечність матеріального світу: безконечність матерії, безконечність простору, безконечність часу, безконечність руху тощо. Матеріалістам, які визнають авторитетом тільки людський розум, неодмінно треба розумово обґрунтувати основу їх науки — безконечність.

Багато віків найсильніші уми людства намагалися і намагаються зрозуміти безконечність, але без наслідків, бо розуміння безконечності неприступне для людського розуму. Навіть існування безконечності людським розумом не може бути ні доведено, ані заперечено.

Безконечне й безмежне не те саме, бо безмежне не завжди є безконечне. Напр., сфера. Переміщаючись по поверхні сфери, ніде не зустрінемо меж: вона безмежна, але конечна, бо має *конечний* радіус і всі віддалі на сфері між будьякими точками — конечні.

Треба сказати, що безконечне в деяких випадках може мати межу, якої вона ніколи не досягає. Напр., безконечний ряд типу: $1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8} \dots$ — має межу, якою є конечне 2. Цей ряд безконечно наближається до конечного 2, але ніколи не може досягти його.

Безконечність — таємниця.

Роздумуючи над безконечністю, досліджуючи її, вчені виявляють дуже багато незрозумілого, бо, напр., безконечність не рахується з очевидним твердженням, що ціле більше своєї частини. Вчені виявили, що безконечність несе "неприємності" і коли вона ϵ , і коли її нема. Безконечність якісно відрізняється від конечного. Матеріаліст академік Г. І. Наан пише, що конечне і безконечне роз'єднє безодні і чітко проміжного між ними нема. Ідеолог матеріалізму Ф. Енгельс писав: "Безконечність є протиріччя і вона повна протиріч. Протиріччям вже є те, що безконечне складається з одних тільки конечних величин, а між тим це саме так" (Анти - Дюрінг). Матеріалісти філософи В. І. Свідерський та А. С. Кармін пишуть, що конечне і безконечне логічно несумісні поняття. Вони взаємно виключають одне одне. Нерозуміння протилежності між конечним і безконечним часто буває причиною грубих помилок ("Конечное и бесконечное", вид. Ак. Наук ССР. Москва, 1966, стор. 51, 311).

Наведемо два приклади, щоб показати, що безконечне — це щось зовсім інше, ніж конечне:

1) Чи зміниться конечна величина, прикладом 3, коли до неї додати безконечно малу?

Коли не зміниться, то значить безконечно мала — це нуль, але це неможливе, бо з самого ви-

значення безконечно малої видно, що вона ніколи не може дорівнювати нулеві.

Коли ж зміниться, то значить безконечно мала має якесь конкретне значення, але й це неможливе, бо вона не може мати будьякого конкретного значення: вона завжди менше будьякої величини.

В чому справа?

А справа в тому, що безконечно мала — це процес. Чи можна до величини додавати процес? Чи можна математично з'єднувати якісно різне? Тут справа ускладнюється ще й тим, що безконечно мала все ж є величина.

2) Математична точка ще має ніяких розмірів: розмірність її нуль, ніщо.

Коли ми візьмемо мільярд, трильйон і більше таких точок, то вони дадуть нуль, а от безконечна кількість таких точок дає лінію, яка вже є конкретною величиною.

Як з ніщо утворюється щось, бож ми до нічого додавали ніщо?

Виходить: безконечність з ніщо утворює щось.

Це дуже важливий висновок.

Як тільки не розглядають безконечність!

а) *Актуальна* (існує вся в готовому, завершенному вигляді);

б) *Потенціальна* (перетворення можливого в дійсне; це буття, що йде одне за одним, виникаючи одне з одного);

в) *Екстенсивна* (безконечність "вшир"; складається з конечної);

г) *Інтенсивна* (ділення до безконечності; що існують певні "поверхи" матерії з різною структурою);

г) з *Позитивного боку* (має щось всезагальнє, непохітне, безумовне, бо інакше не було б єдності світу);

д) з *Негативного боку* (не має останнього члена, не має незмінних "чеглинов").

Але не можна ніяк звести "кінці з кінцями" ("Безконечность и Вселенная", вид. Ак. Наук ССР. Москва, 1969, ст. 135).

Матеріалісти філософи В. І. Свідерський та А. С. Кармін (в їхній книзі, про яку вже згадувалося, стор. 120) пишуть, що все конечне не вічне, а рано чи пізно гине. Тому безконечності не можна надавати властивостей конечного.

Значить, — якщо Всесвіт безконечний, то властивості його якісь інші, пезнані нам, а не ті, якими наділяє його матеріалізм.

Тут же, до речі, скажемо, що християнство вже давно-давно навчає, про незображеність для людського розуму Безконечного Бога. Людина тільки відчуває Безконечність своєю безсмертністю (тобто безконечною в часі) душою.

Що ж таке безконечність?

На це питання наукової відповіді нема.

Деякі вчені й філософи говорять, що безконечності взагалі не існує. Але більшість не погоджується з ними й говорять, що безконечність існує, повинна існувати.

Навіть матеріяліст академік Г. І. Наан ("Бесконечность и Вселенная", вид. Ак. Наук ССР, Москва, 1969) пише: "Безконечність з огляду на її щільний зв'язок з існуванням, безперервністю, ніщо, симетрією, відносністю, збереженням — треба розглядати, як одне з найважливіших загально-наукових (в якомусь розумінні навіть загально-людських) понять" (стор. 30). "Грубо кажучи, існування реальної безконечності доводить те, що ми змушені (підкр. Наана), коли хочемо правильно розуміти світ, постулювати (приймати без доказів. Прим. М. О.) безконечність в тім чи іншім аспекті, тобто, ми не можемо без неї обійтися. З цього ми робимо висновок, що вона існує поза і помимо нашої волі і нашої свідомості" (стор. 76-77. Підкр. М. О.).

Значить, безконечність існує, але існує поза нашою свідомістю, тобто розуміння її неприступне для людського розуму.

Говорячи про безконечність, треба розрізняти: а) реальну безконечність, б) безконечність у математиці, в) безконечність у філософії.

a) Реальна безконечність.

Тут досить поставити тільки одне питання: Який є Всесвіт: конечний чи безконечний?

Наука відповідає: Не знаємо і не будемо знати.

Чому?

По-перше, ми не знаємо скільки вимірний світ. Ми знаємо (3+1) вимірний світ: три виміри простору і один вимір часу. Наука говорить, що є багато підстав вважати, що Всесвіт має більше вимірів і просторово, і часово. Навіть, коли б ми були здібні сприймати 5-ти і більше вимірний світ, то все одно не розуміли б безконечності. Тільки з точки зору безконечно-вимірного світу (тобто, вже поза будьякими вимірами), ми зможемо б розуміти безконечність.

Бувши обмеженими в розумінні Всесвіту, ми не можемо робити висновків про увесь Всесвіт.

По-друге, ми не знаємо, що є поза межами відомого нам Всесвіту, і чи є там щось. Всі розмови про існування чогось поза межами відомого нам Всесвіту — тільки гадання, без будьяких наукових підстав. І нема надії, що колись ми взнаємо, бо віддалі такі великі, що ніякими засобами ні тепер, ні в майбутньому ми не зможемо зазирнути за межі відомого нам Всесвіту (якщо ці межі є).

Тому науці ніколи не буде відомо, який Всесвіт: конечний чи безконечний. Наука робить певні припущення тільки відносно відомого нам Всесвіту, в його межах, приступних науці.

b) Безконечність в математиці.

Математика має справу не з реальними речами, а з абстракцією їх, яку застосовує до реального світу.

Тому математика має справу не з реальною безконечністю, а з абстракцією безконечності.

До речі, природничі науки, досліджуючи безко-нечність, розглядають її математично.

У математиці було багато спроб довести існування безконечності, але жодна з них не дала задовільних результатів.

Математика, яка розглядає тільки абстракції безконечності, і та навіть неспроможна довести існування безконечності.

в) Безконечність в філософії.

Добре сказав матеріяліст академік Г. І. Наан (Бесконечность и Вселенная. Москва, 1969, ст. 75): "Філософія операє не з реальною безконечністю і навіть не з абстракцією безконечності, а з абстракцією абстракції безконечності". В цій же книзі на стор. 148 матеріяліст академік Е. Колман пише: "Ми вважаємо помилкою думку деяких філософів, немов би існує якесь особливе філософське розуміння безконечності, яке не залежить від наслідків, до яких приводять конкретні науки в проблемі безконечності".

Сучасні матеріялісти філософи вже уникають розгляду реальної безконечності в просторі і часі (хоч це лежить в основі матеріалізму), а багато говорять про "невичерпність різноманітності" Вони пишуть (у цій же книзі "Бесконечность и Вселенная" на стор. 249): "Просторова і часова безконечність Всесвіту в філософічному розумінні полягає не в метричній безконечності (тобто, не в кількісних розмірах. Прим. М. О.) простору і часу Метагалактики (тобто всього відомого нам Всесвіту. Прим. М. О.), а в невичерпній різноманітності просторово-часових видів і типів простору — часу у Всесвіті".

Тут ми бачимо, що хоч матеріялісти і намагаються уникнути "кількість" безконечності, але єдід неї так і не втекли, бо невичерпна різноманітність — це ж "кількісна" безконечність.

У питанні безконечності матеріялістична філософія зайшла в глухий кут, а цього й треба було чекати, бо основи матеріалізму побудовані не на науці, а виключно на вірі матеріялістів.

**

НІЩО.

Що воно є?

Ніщо — це значить небуття. Чи існує "ніщо", тобто чи є воно буттям? Коли воно існує, то значить небуття є буття.

Це не є гра слів. Треба тільки вдуматися.

"Ніщо" розглядається, як нуль у математиці, як вакуум — у фізиці.

Значення "ніщо" величезне. Багато вчених, як Б. Л. ван дер Варден, Халстед, Шредінгер й ін. говорять, що в математиці нуль є найважливіше число.

Матеріялісти страшенно бояться слова "ніщо" в застосуванні до матеріального світу, бо згідно з їхньою наукою існує безконечна кількість всюдисущої (вони так і кажуть) матерії в безконечному просторі і безконечному часі (хоч би все це було в різних структурних формах), а тому нема місця для "ніщо".

Але висновки сучасної науки щодо "ніщо" годі заперечити і вчені з матеріалістичним світоглядом намагаються ці висновки пристосувати до матеріалізму. Замість слова "ніщо" вони вживають слово "вакуум", і кажуть, що вакуум — це особливий стан матерії, хоч слово "вакуум" означає — взагалі нема нічого: ні речовини, ані простору, ні часу, ні руху.

Добре сказав матеріаліст проф. Я. Смородинський: "Що таке вакуум сучасної фізики? З чого він складається? На цьому місці, мабуть, ліпше всього покористуватися правом не відповідати на всі питання, і чесно сказати: не знаю" ("Наука и жизнь". Москва, 1968, ч. 4, стор. 61).

Но основні багатьох досліджень в науці тепер прийнята теорія "вибухового" Всесвіту. Цю теорію визнають і вчені з матеріалістичним світоглядом. Згідно з цією теорією 10 мільярдів років тому (може трохи більше) всього відомого нам Всесвіту не існувало, а вся матерія його була сконцентрована в дуже малому об'ємі, "формально — нульовому", як пише матеріаліст академік Г. І.

Наан (з уже згадуваної книги "Бесконечность и Вселенная", стор. 65). З невідомої для науки причини стався "надвибух"; матерія почала поширюватися (поширюється і тепер), утворюючи зорі й інші небесні тіла.

Нульовий об'єм — це значить "ніщо".

Виходить, увесь відомий нам матеріальний світ постав з "ніщо".

Матеріалістичний журнал "Знание — Сила", Москва, 1973, ч. 6, на стор. 22 пише, що існувала така модель Всесвіту: Всесвіт — це безконечно протягнений циліндр; він тривимірно закривлений, а вісь його — безконечний час. Коли з'явилася теорія "вибухового" Всесвіту, то стали говорити, що Всесвіт — це подібність не циліндра, а конусу. Четверта координата — час починається в минулому, коли Всесвіт "був стиснений в точці, що висіла поза часом і поза простором", як пише цей журнал. (Підкр. М. О.).

Поза часом, поза простором! А до цього ще матерія мала "безконечну щільність" ("Знание — Сила". Москва, 1975, ч. 4, стор. 19).

ЗУСТРІЧ ОДУМ-у

США Й КАНАДИ З УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДЯНСТВОМ

відбудеться

1, 2 і 3-го липня 1977 р. на оселі ОДУМ-у

В ЛОНДОН - ДОРЧЕСТЕР, КАНАДА

ПРОГРАМА ЗУСТРІЧІ:

П'ЯТНИЦЯ, 1-го липня:

по обіді: Товарицька зустріч одумівців

СУБОТА, 2-го липня:

Міжфіліяльні спортивні змагання з відбиванки та легкої атлетики
від 10-ої години ранку.

Розмова членів редколегії журналу "Молода Україна" з читачами
О 6-ій годині вечора в залі оселі ОДУМ-у "УКРАЇНА"

БЕНКЕТ І ЗАБАВА

НЕДІЛЯ, 3-го липня:

Зустріч одумівців з українським громадянством

О 9:30 годині ранку: Польова Служба Божа

- Спільній ОДУМівський обід
- Дефіляда ОДУМівських відділів

КОНЦЕРТ ОДУМІВСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ ГРУП

з Торонто, Чікаго, Клівланду, Міннеаполісу, Лондону, Детройту,
Ст. Катеринс та інших міст США і Канади.

— ВЕСЕЛА ВАТРА —

В. ЧАПЛЕНКО

ЩЕ РАЗ ПРО ПОХОДЖЕННЯ НАЗВИ "ГУЦУЛ"

У числі 1 (41) ж. "Гуцульщина" наша відома поетка Лариса Мурівич надрукувала рецензію на зб. "Історія Гуцульщини", а в тій рецензії нібито й похвалила моє з'ясування первісного значення назви "гуцул", але в наступному речені зазначено мірою підривала довір'я до цього моєго з'ясування. Вона написала: "Помимо переконливості цих аргументів і висловів, цікаво було ще почути від іншого компетентного науковця-лінгвіста про етногенезу назви "гуцул" за санскритськими джерелами, бож у сучасну пору багато чуємо, що санскрит дуже споріднений з нашою прамовою". Справді, в нас на еміграції були та й є люди, що виводять українську мову із санскриту. Таким був тепер уже небіжчик В. Шаян, таким є Л. Л. Силенко (Орлигора) та його послідовники або ті, що "появдалися" від його "рідної віри". Але про цих людей можна сказати: "Чули дзвін, та не знають, звідки він". Санскрит — це літературна і релігійна мова, створена досить пізно в Індії — в 3-му ст. нашої ери, а походження назви "гуцул", як і взагалі української та й інших іndo-европейських мов треба виводити із "стихійного" мовлення людей, які ще не знали ніякого письма. Адже й сама назва "гу-

ул" була вперше записана, скільки нам відомо, тільки з 16 ст. нашої ери. Такими найдавнішими безписемними національними мовами України були кімерійці, вперше згадані в Гомеровій "Одіссеї", а це значить, у 8-му ст. до нашої ери, тобто на 500 років раніше, ніж створення санскриту. Ну, а адигейці, згідно із моєю (та й не тільки моєю) теорією — це нащадки кімерійців, і в їхніх мовах збереглися до нашого часу такі явища, які допомагають з'ясовувати слова й граматичні явища не тільки в українській мові, а й у всіх слов'янських, ба й у всіх іndo-европейських мовах. Навіть саму назву "санскрит", яку індуси вимовляють, як "сам-о-крана" можна пояснити за допомогою адигейських мов. "Сам" — це значить "зібраний докупи" (пор. моє з'ясування назви р. Самири, в якій є цей складник, "Нові дні", грудень, 1971 р.), а "крана" — значить "очищена", "опрацьована" (пор. адиг. "к'єр" — скеля, тобто гола, очищена від рослинності гора, а також західноукраїнське "киринити" в значенні "копати" землю).

А я ж використав у своїй етимології назви "гуцул" ще й осетинську мову, яку всі мовознавці вважають іndo-европейською.

Треба тільки вдуматися в підкresлені слова, щоб бачити, як сильно зони б'ють по основах матеріалізму.

I це пишуть самі матеріалісти.

Особливо цікаві висловлювання матеріаліста академіка Г. І. Наана (в тій же книжці "Беско-печность и Вселенная", ст. 23): "Розробка загального вчення про ніщо, яким би парадоксальним не здавалося таке твердження, являє собою дуже важливу задачу в рамках топології (і типології) реальности, що має шанси стати новою науковою дисципліною, яка міститиметься в граничній області між філософією і точними науками, і яка знаходитьться тепер, так би мовити, в стадії ескізного проектування".

А особливо знамені його слова тут же на ст. 24: "Що далі просувається розвиток математики, то ясніше виявляється надзвичайно важлива роль ніщо, як чогось споконвічного, фундаментального, основоположного, первісного... Виявляється, що для логічної побудви будьчого в **ПРИНЦИПІ** непотрібно нічого, крім ніщо і безконечності... Можлива така космологічна схема, в якій Всесвіт не тільки логічно, але й фізично виникає з ніщо, при тому при суворому додержанні всіх законів збереження. Ніщо (вакуум) виступає як основна субстанція, першооснова буття". (Підкр. М. О. Цікаво, тут матеріаліст вчений не боїться назвати вакуум його власним іменем ніщо).

Таким чином, для виникнення матеріального світу досить безконечності і ніщо.

Ще недавно такий вислів викликав у атеїстів тільки посміх, бо їм здавалося, що тільки темні люди можуть так говорити. Це був один з найголовніших аргументів атеїстів проти християнства. А тепер це висловлює матеріаліст, і то не рядовий, а що має найвищий науковий ступінь — академік.

Хоч матеріаліст-академік слова "безконечність" і "ніщо" розуміє по-своєму, але для нас це не є аж таке важливе бож ніхто не знає, що таке безконечність і ніщо. Безконечність і ніщо можуть бути зовсім не такими, як думає матеріаліст-академік. Досить звернути увагу на його вислів — в **ПРИНЦІПІ**.

Для нас важливе, що тепер вже матеріалісти не можуть говорити про антинауковість християнської науки, що Абсолютна Безконечність — Бог створив матеріальний світ з ніщо.

Знаменно, — висновки сучасної науки стверджують правдивим або можливим багато такого в Біблії, що ще недавно вважалося антинауковим.

Це не значить, що наука вже твердо щось встановила. Висновки науки можуть ще не раз змінятись. Але нам досить і того, що наука вважає можливим. Коли можливе, то ніяк не може бути антинауковим.

Наука, правдива наука — не ворог християнства, а друг, помічник, бо допомагає людині виконати її завдання — панування над усім матеріальним світом. (Буття 1, 16, 28).

Ганна ЧЕРІНЬ

ДОВГА ДОРОГА Й НЕЗНАЙОМЕЦЬ

Дарина ні гарна, ні погана. Середнього зросту, струнка й тичкувата; струнка, цебто — бо молода. Як далі буде, не знає: мати її грандіозна! Сірі очі можуть здаватися й блакитними, коли Дарина хвилюється. Тоді вони, як хвилі. Ніс трохи кирпатий. Вдягнена непогано: білі "малярські" штани гарного крою, светри невтральних кольорів, часом барвисто ткана камізелька. Якби замінити рожеві барви золотавими, була б українська веселка. Але рожеву фарбу введено для того, щоб замаскувати вкрадене. Змінити кілька відтінків — і вже навіть і українці не казатимуть, що це їх стиль. От, може, мексиканське чи мадярське...

А в тім — що значить "негарна"?

Брюгге, Дюрер, Вістлер — яку красу шукали й знаходили вони в старечих лицах, з якою любов'ю вимальовували зморшки й борозни, погожість думки в очах, вольовий вигин уст...

Дарина гарна тоді, як хоче, як є чого, як є для кого. Але здебільшого — нема для кого. І тому Дарина здебільшого негарна.

Подруга Діна з осудом дивиться на Дарину, на її бліде обличчя, пласкі груди.

— Не вмієш використовувати природні дані! Якби зголити брови й намалювати заломлені стріли, одразу побільшали б очі й заблищали по чортячому! В тебе, врешті, непогані очі, тільки ти їх ховаєш під ті кошлаті брови... Далі: ніс треба з боків підтемнити, тоді тоншим здаватиметься. Уста намалювати двома фарбами, щоб заповнились. Мусиш купити новий нагрудник. Крім того, твої сукні задовгі. Ноги ж, здається, не криві, то чого ховаєш?

— Так я штани вдягаю...

— Так, і штани на два розміри завеликі. Як у мішку!

— Якщо менші вдягну, то тріснутъ, так як одного разу в тебе.

— Ну й що? Велика біда! Принаймні, зробиш сенсацію.

Дарина глянула на Діну. Діна робила собі все, що радила подрузі, так би мовити, хотіла з нею останнім шматком поділитись. Чортячі брови, замазані сажею й синькою очі, разюче-яскраві уста, непропорційно великий бюст, немов прив'язаний до костистого тулуба... Дарина звикла до подруги й не помічала, як непривабливо Діна виглядає... Ще раз глянула на Діну — й вирішила лишитись такою, як є.

Сірий ранок розхилив фіранку. Годинник куркнув і замовк, як сполоханий півень: Дарина спинила його, щоб не будив Діну. Їй так рано вставати не треба.

Півсонна Дарина з заплющеними очима напомацки подибала до вбиральні. Вмиваючись, по-троху прокидалася від сну. Вночі щось снилось,

але забулося. І добре. Нічого в житті сон не поможе.

Склянка помаранчевого соку, вітамінка. В брунатний мішечок — сендвіч на полуценок, яблучко, морква. Тепер всі гризути ярину, їдять сирі зерна, п'ють чай із різних зел. Така мода. Накрутила знов годинника, щоб через півгодини розбудив Діну.

А надворі мороз. Зима вдалася лютя й невідступна. Воює з сонцем. Тільки но потеплішає й підтануту сніжні сувої, зима має рукою — і завищує рясна, непроглядна метелиця... Сковзаються авта, лаються водії, падають пішоходи... Дарина йде відважно, бо як боятися, ступати обережно — якраз і впадеш.

Ось і станція. Ті самі люди чекають щоранку на поїзд, з року в рік. Часом хтось зникне, і тоді можна дати волю фантазії — що з ним сталося: змінив працю чи тільки години праці, чи може виїхав із міста, чи може й умер... Всі знають один одного, але не вітаються. Краще ігнорувати один сдного. І не можна сідати завжди біля того самого. Бо може щось зав'язатися. А в нього обручка на пальці. А якщо й без обручки, то це ще не гарантія, що й без жінки.

Не встигнеш переглянути газету — пора виходити. А там ще довга дорога: два квартали просто, три праворуч тоді ще три просто, через рейки ліворуч, і тоді вже фабрика кіноапаратів. Довга, довга дорога...

Сніг перестав. Він вигідно вмостиється на дахах, запущив гілочки, вкрив білим простирадлами брудні подвір'я й хідники. Стало так святковочисто, як на Різдво. А на Різдво снігу не було...

На розі знову зустрівся він. Той самий і в тім самім місці. Так кожного ранку, вже майже рік. Піднятий комір, але без шапки. Очі приплющені, гострий ніс і незвично гарні, по-жіночому м'які уста. Зі щілин очей метнула спрямована на Дарину стріла — й поцілила. Нікого іншого не було. Стріла призначена Дарині.

Оглянутися? Ні за що! Врешті, їй байдуже. Що, вона не бачила вродливих мужчин? Так ж вона навіть не любить вродливих, бо їх усі люблять. Одружися з таким, то за ним всякі звабниці хвостиком бігатимуть...

В бюрі вже парувала кава. "Перше діло вранці", — як завжди, промовив технік Стів і поставив Дарині на стіл горнятко кави.

— Дякую, Стіве, — усміхнулася Дарина і з насолодою сьорбнула вогнево-гарячий напій. — Так добре з морозу!

Працювалося добре. Рахунки збігались із списками, нічого не бракувало, навіть перевіряти не довелося. Дивно — бо думки Дарини були не тут, а на довгій засніженій дорозі... Додому вона була ще довша, бо незнайомець не перестрічав. Мабуть

вертався додому пізніше... Мабуть якась велика риба, начальник відділу чи старший інженер. А може продавець? Ні, не таке в нього лице. А може лікар? Ні, теж не схожий. Дарині подобалось бродити лябірінтами здогадів і морочити собі голову. Але так ні на чим і не спинилась. І все він був у думках. Чекала на щоденні стрічі й не звертала уваги на тих, що цікавились нею. I вечорами почала писати.

Щоденник про Незнайомого

Понеділок... Люторго.

Не виспалається, боялась спізнатися на працю. Ледве вмілася, а волосся не розчісувала — хай на роботі. Дорогою позіхала. Раптом — як бліскавка — ВІН! Раніше, ніж сподівалась — не на тім самім місці. Боже! Бачив мене ТАКОЮ!...

РЕВНОЩІ

Поперед мене дві дівчини. Одна, видно, зробила йому очко. Він обернувся й деякий час стояв, дивлячись їй услід. Ох, які ж вони гарні, ці дівчатка. Звичайно, вони страшенно підмальовані, але таки гарні. Я теж могла б підмалюватись, як радила Діна, але мені те не допоможе...

Вівторок... Люторго.

Я навчилася читати його очі.

Сьогодні він на мене дивився здалеку. Так ніби притягував поглядом ближче, ближче... Ні, то не погляд, то сам він підходив ближче. Ось ми порівнялись — найвища точка поєднання — і вже все минуло, все позаду — до завтра. Завтра дві плянети промандрують близько одна одної...

П'ятниця... Люторго.

В його очах я прочитала таке:

— Я думаю, що нам було б добре вдвох, якби... якби ми були вдвох.

— Я також так думаю, — відповіли мої очі.

Пройшов. Обертатись? Що скажуть тоді його очі?

Ні! Боюсь...

Березень.

Два тижні його не було. Що сталося? Хворий? Тепер якраз лютує інфлюенса... Уявляю його в гарячці, він марить про незнайому дівчину, що чекає його по дорозі на працю... "Перекажіть їй, що я скоро видужаю, хай не тривожиться"... Медсестра кладе свою холодну руку на палаюче чоло, гладить його волосся... Чому я не медсестра? Може б якраз він попав до моого шпиталю, і я могла б покласти руку на його чоло й до нього говорити...

Понеділок... Березня.

Він з'явився! Зійшов, як сонце, на моїм шляху. Ні, він не був хворий — був на вакаціях. У Фльоріді чи в Каліфорнії, бо засмаглив і такий по-новому гарний. Всміхнувся, ніби вибачався — счима всього не скажеш. Очі можуть сказати "я тебе кохаю", але не можуть пояснити, що наступного тижня починаються вакації...

П'ятниця... Березня.

А що якби я впала, якраз тоді, коли ми зустрінемось? Чи він би кинувся мене піднімати?

Може знепритомніти? Може б він мені через уста дав дихання, щоб врятувати? Ох, яка я безсorumиця! Ні, ні, до такого й Діна не додумалася би! Я б і впали не насмілилась, мабуть би два рази вмерла — спершу від переляку, а потім би з сорому. Ні, таких поцілунків я не хочу.

Весна...

Все зелене... Аж мерехтить в очах. Трава вихопилася після дощу така весела, молода... I мені весело, немов би в цій зеленій повені виростася моя надія... Він у світлім костюмі — як це йому личить. А я в штанях. Віп так байдуже на мене глянув... Завтра вдягну свою найкращу сукню

Середа... Березня.

Я таки впала! Слово чести, не навмисне. Я справді спіткнулась на камінь і впала, боляче обдерши коліно й ліву щоку. Добре, що нічого не зламала. Він одразу кинувся до мене.

— Що з вами? Ви непритомні?

— Ні, — зі слізами, але роблено спокійно запевнила я його. — Я просто спіткнулась.

— Може викликати таксі або відвести вас до аптеки?

— Ні, дякую, допоможіть мені встати, я піду сама.

Його дужі руки підвели мене, а засмагла щока доторкнулась до моого палаючого лиця. Мені здається, що він мене поцілував, але я непевна. Здається, нічого не зламано, навіть нічого не болить. Я подякувала, а очима запитала:

— Ти щасливий?

— Не знаю. Здається. Але мені щось бракує, — відповіли його очі. (Хогіла б я знати, що...).

— А що це тобі сталося? — перелякано скрикнув Стів, побачивши опух на посинілій щоці Дарини.

— Я впала. Здається, все гаразд.

— Ось люстро, подивись, як то гаразд. Зараз же дам тобі льоду, тримай з півгодини, а тоді — до лікаря.

Лікар відіслав додому. Казав — треба лікувати коліно, з ним гірше, аніж із лицем, а за той час і з щоки опух зійде. Діна також йойкала. так наче боліло їй, а не Дарині, і без кінця совала подрузі щось їсти:

— Їж помаранчі, в них вітаміна "Ц"! Ось я тобі вівсяної каші зварила — це для костей. А тепер чаю з медом...

Вона таки дуже добросерда, ця Діна! Як сестра...

Дарина ніжилася в теплі Діниного догляду й навіть забула про Незнайомця.

Але в понеділок знову зустріла його на звичайному місці, він привітався й запитав про здоров'я. Дарина насунула хустину на синяк і сказала, що вже все гаразд. "Чи так?" — спітали сині очі (Дарина вже знала, що сині). Нічого не відповіла.

Того ж дня, йдучи з праці, вже біля станції спинилася, щоб купити вечірню газету — звикла читати в поїзді. Певно, важливі події стались, бо до газетяра черга. Дарина глянула на годинник — нічого, ще встигне. А збоку долинув сонор-

Тарас СКО

УРИВКИ ІЗ ПОВІСТІ “РОДИНА ЖОЛУДІВ”

Іспит

Пантелеймон Жолудь збирався на ярмарок. Перед заходом сонця виїзна бричка, що нею їздили тільки в гості та на весілля, помальована яскравими рожами по боках, помита й наладочана, стояла вже дишлем до воріт.

Шлейки з нарітниками, за два тижні перед тим щедро пошмаровані березовим дъогтем, а вечора начищені до бліску, висіли на кілках при дверях стайні. Двір був виструганий від шпоришу й підметений. Під повіткою стояла пара гнідих і дружньо похрумкувала овес. Чималі уже курчата шастали між кінськими копитами, визбирали поживу, не звертаючи увагу на клопотливі заклики матері-квочки.

Пантелеймон, погладивши темнорусі вуса, пішов до конюшні й виніс запасні посторонки та нашильники— всяке буває в дорозі. Коли вкладав посторонки під сидінням, з хати вискочив Семен, находу запихаючи поли сорочки, й попрямував до перелазу...

— Ти куди так?

— Та мама послали... до Марії...

Пантелеймон присів, щоб ніби поглянути на розворину, але насправді йому не хотілося показувати синові свого невдоволення. Семен постояв деякий час на перелазі, і побачивши, що батько більше ним не цікавиться, шмигнув поза сараєм, що відгороджував подвір'я від вулиці, і попростиував вздовж вулиці до Ткачів.

Бо що міг сказати синові, коли мати дуріє? Вони обое з Параскою горіли бажанням якнайскоріше одружені сина. Син уподобав Марію Ткачівну, з родини, де діти сипалися, як насіння з пелени. Хотілося якось міцніше прив'язати сина-одинака до себе до господарства. Семен був роботягий і розумний, знав усяке діло у господарстві зро-

ний, майже вересклівий жіночий голос. Жінка, певно, була така роздратована, що не дбала, чи чують її люди.

— Що ти так забарився? Чекаю півгодини — нема, ще півгодини — нема, і не дзвониш... Не знаю, чи чекати, чи до поліції зголосувати. В єюрі сказали, що ти вийшов, як завжди, о четвертій. Так що не випраздуйся, що секретарці мусив щось важливе диктувати — знаємо ми ті стенограми. Забув уже минулорічну історію? Ти там собі жируєш, а мені сиди з дітьми в чотирьох стінах. До інших ти джентльмен, а до мене...

Вона говорила до Даринного незнайомця. Далі Дарина не чула, бо він узяв жінку під руку й повів до авта, щось їй тихенько пояснюючи.

...Прощай, мое мріє! Ми будемо знов незнайомі.

бити (Пантелеймон про себе визнавав, що Семен дещо може краще зробити за батька).

Останні дві весни син майже сам, обробляв і засівав десять десятин масчого чорнозему. Батько бо, хоч і був добрым господарем, але й добрым рибалкою. Та й землю в більшості придбав завдяки рибалству. Він мав неписану умову з економією великого князя Михаїла — поставав її рибою з плодючих річок, річищ і озер Дніпрових плавень (колись славного Великого Лугу).

У Покровському рідко хто не вмів наловити трохи риби для себе, але то було рибалство принагідне, так собі, а Пантелеймон з двома помічниками міг постачити вдостать риби для декількох сот людей, що працювали в економії та ще й продати бабам та молодицям.

— Баби, риби, ге-е-е-е!... — часто лунало вдосвіта над водою, і жінки поспішли з кошиками по свіжину.

Позаторік, у неспокійний 1905-ий, у його сіті попався величезний сом, самі вусища в довжину рук, три рибалки насили витягли те страхово-ще на берег, і трохи не все село прибігло дивитися на ту чудо-рибу. Сітка була порвана, човен перекинувся й Пантелеймон зі своїми помічниками мусіли плавати в чому були. Але збитки десятикратно окупилися: головноуправлюючий економії п. Гелер власноручно дав три золоті десятки.

Покоївка переказувала, що Гелер зразу ж відвіз того сома в місто, там його запакували в скляну скриню й відправили поїздом у Петербург до великого князя Михаїла — царевого брата. Так що ніби й сам цар бачив Пантелеймонового сома.

Пришелепуватий Кіндрат Пліскогуз пасталакав, що Пантелеймон піймав сома-царя й тепер буде "ліворуція" також серед риб'ячого царства, як ото й серед людей. Кіндрата, звісно, брали завидки, бо й він уважався непоганим рибалкою, а от чогось такого йому не траплялося. Казали люди, що треба ще сто років чекати, щоб такий сом виріс та піймався.

Якби воно не було, а Пантелеймон на тому сомові таки забагатів. Десь перед Покровою, коли Пантелеймон лагодив сіті, а Параска шаткувала в шаплику капусту біля колодязя, у двір заїхав економічеський віз, навантажений пшеницею. А пшениця — як золото!

Казав прикажчик, що пан Гелер дістав за того сома якусь дорогу медаль і нагородні грамоти. Та Пантелеймон сказав синові:

— Панам медалі може й потрібні, а нам, музикам, вони ні до чого. Медаль гризти не будеш, а хліб їсти треба щодня.

Хоч хліба з тієї подарованої пшениці ніхто з Пантелеймонової сім'ї не їв, її продали людям на насіння й вторгували добре грошенята.

Іспит на невістку...

(Розповідь Марії своїм дітям)

— Ми вже були змовлені. Якось перед Спасом, вже було по заході сонця, прибіг наш білявий Іван, ваш дядько, Царство йому Небесне, та й до мене:

— Іди, там твій жених коло воріт.

Я миттю кинулась надвір, бо боялась, думаю — може щось сталося. Жолуді були люди при достатках, а ми, хоч і не голодували, але, звісно, біdnувато жили. Так вибігла я ото, а Семен і каже:

— Казали мама, що вони запарили розчин, пекти хліб збираються, а тут мусять їхати на ярмарок. То вони послали запитатися — чи не могла б ти прийти взвітра рано й спекти хліб?

Я мерещій до своєї мами, кажу так і так... Мама трохи пополотніли, задумались, а потім кажуть:

— Що ж, доню, то Жолудихина хитрість, — хоче перевірити чи ти можеш спекти добрий хліб, чи здала буде з тебе хазяйка. Нема ради — мушиш іти.

На другий день, ще тільки на світ благословилося, побігла я... Що вже я місила та вимісювала! Виробляла я тес тісто й слізами зрошувала. Воно, звісно, не первшина була, вдома тісто місила, хліб пекла не раз. Змалку коло того діла була привчена, бо ж була, прецінь найстарша, та гдома що — мама завжди десь збоку, та й чи вдається чи не вдається — пригорить, абощо, бо й таке часом буває, та й то не біда — свої завжди поїдять. А тут така оказія — іспит, тому помилитися не можна було.

— Виробила я хлібіни, прикрила, щоб тісто трохи зійшло, вигребла жар з череня, і як посадила той хліб, прикрила заслінкою, то вже й молилася, і просила Бога, щоб усе добре було.

— І Бог, мабуть, вислухав мене. Як прийшов час, повиймала я, паляниці, а вони ж вдалися на славу, як сонця. Поклала я їх у рядок на лаві, прикрила рушниками та й подалася додому. А Семенові, тобто вашому батькові, сказала, що як тільки мати приїдуть і щось скажуть про хліб, то нехай, хоч і опівночі, а прийде й перекаже.

— І так воно й було. Пізнім вечером прибігає Семен, наші менші вже спали, і розказує:

— Тільки в'їхала бричка у двір, ще коні не розпрягли, ще нічого з воза не зняли, а мати скочили з брички та й шустъ у хату! Зняли рушники, погляділи, попробували й промовили: "Буде хазяйка". Отак я іспит здавала. Після Покрови ми й повінчалися.

Кужель

На згадку для нащадків, тут годилося б розказати про отця диякона Євлампія Кужеля, бо еїн таки був незвичайна людина. Навіть з першого погляду кожний помічав ту незвичайність: борідку носив сяку-таку, трохи щетини на підборідді, бо піdstригав її до самого нікуди, але вуса мав на славу, як у Костя Гордієнка. Йому не раз нагадував за те неподобство благочинний, але о. Євлампій оборонявся:

— Оскільки наша церква була колись церквою запорозьких козаків, то мені яко дияконові, положено мати добре вуса, а не бороду, бо запорожці, як усі люди знають, не носили бороди.

Не знати звідки він викопав те положення про вуса, але заохоту до своєвільства о. Євлампія, як це не дивно, дав сам преосвящений (архієрей). Колись приїжджає у місто Владика, зустрічало його все духовництво. Всі, як звичайно, приходили під благословення. Як підійшов о. Євлампій, то архієрей зачарувався його вусами й, хоч там було багато благочестивих дияконів з порядними бородами, сказав, щоб тільки він, крім архієрейського протодиякона, служив на Архієрейському Богослуженні.

Та на тому не скінчилася слава о. Євлампія. Майже все духовенство хотіло чимось прислужитися преосвященному Владиці й багато отців привезли всілякі подарунки: ікони, різьблені хрести, макети церков і т ін. Привіз і о. Євлампій з тонесенької лози хитро-мудро сплетеного кошика з кришкою. Але на біду благочинний, о. Аверкій Козодьоров, наказав відкрити того кошика й показати "содержимое". І ахнув, побачивши те "содержимое" — в оксамитом вистеленому кошику лежала величезна череп'яна люлька...

Благочинний розкричався й грозив за зневагу архієрея розстригти о. Євлампія. Той зразу ж згадав про свою, як пампушка, Євдокію й трьох синів (старшого надіявся чезбаром "на казьопний счет" віддати до семинарії) і став просити прощення "за недоумство"... Той гомін і галас почув архієрей, що був на другому кінці прийомної зали, і запитав, що там сталося. Він наказав дияконові підійти й, коли дізnavся, що люлька справді запорізька (сусід о. диякона копав погріб і знайшов ту люльку), то прийняв її, ще й подякував отетерілому дияконові. Бо архієрей, треба сказати, був любитель старовини, також і запорізької.

Від того часу наш диякон не зважав на погрози отця благочинного, а настоятелеві о. Павлові було байдуже до бороди й вусів — аби службу спрощувати. А служив о. диякон Євлампій Кужель благочестиво, басюру мав страшного, люди його любили. За "многій літі" о. диякону, за неписаним законом, заносили додому кварту, а часом (заможніші) й четвертину горілки або наливки

Бо, щоб ви знали, що коли о. Євлампій виголосував "многая літа" часом і свічки гасли в церкві, псаломщик затикав вуха, а матері з малими дітьми спішили або в бабинець, або зовсім з храму, щоб діти не перелякалися. Отакий був о. диякон Євлампій Кужель, Царство йому Небесне.

Л. БОГУСЛАВЕЦЬ

ЗДВИГ

Зустріла мене кума Любка в домівці та й питає:

— Ну, як, ідеш на здвиг?

— А що воно таке, той здвиг? — дивуюся. — З чим його їдять?

— Та ні, — махає вона рукою, — здвиг — це такий з'їзд.

— Ну, — відповідаю, — на з'їзд я завжди їду. Мене до не посій, там і вродиться.

І стали ми збиратися на здвиг. Цілий місяць, зранку до вечора, іздили по крамницях, купували суконки та інші речі. Що не кажіть, а Сідней — це вже майже столиця. Найгірша проблема була з довжиною одягу. Кума каже, що в Сідней, на різні окazii, ходять тільки в довгих сукнях. Де вона таке прочула? Після довгих дискусій ми вирішили взяти шість довгих суконок, п'ять середніх, а решту коротших.

Нарешті ми в Сідней.

— Поки, — кажу Любі, — тут будуть здвигатися, давай подамося в табір, дітей провідаємо.

Поїхали. У тaborі наші з Мельборну та Аделаїди вже кілька днів працюють, з них аж сім потів ллеться.

— Треба — кажуть, — поки господарі з Сіднею прийдуть, збудувати кухню, душі та вбиральні. Щоб усе готове для них було.

Пішла я на кухню. Після довгої подорожі їсти захотілося. На кухні зрадили:

— Ставай, — кажуть, — варити, бо нікого немає.

— От тобі, бабо, і Юра — думаю собі.

Нічого не зробиш — довелося рукава закачувати. Втомилася за день, вже ніч заходить. Та, спасибі, деякі меткі начальники поприходили й помогали порадами.

— Ви, — кажуть, — рухайтесь швидше, то швидше все й зробите!

Велике діло — досвід. Як добре, коли ним діляться.

А кума помогає варити та й каже:

— Розірвісь надвоє, скажуть: чому не на четверо?

Кинулись ми хліб дітям видавати, аж там тільки п'ятнадцять хлібин на чотириста осіб.

— Даруйте, — кажу — навіть Ісус Христос, як ділив хліб, більше його має, ніж ми. А я людина проста, грішна — робити чуда не можу.

Поїхали купувати хліб. І так накрутилася, як Марко по пеклу.

Ось і Орликіяду влаштовують. Поїхали й ми на ту оказію. В дорозі Любка глянула на мене та в крик:

— Ти ввесе Мельборн осоромиш! Суконка ж твоя аж на півтора інча коротша, як за припісами останньої моди.

Я перелякалась. Це, думаю, мода змінилася, поки ми з Мельборну до Сіднею добиралися. Кума сердиться.

— Нас, — каже, — й кури засміють!

Заходимо в залю — і справді, всі до одного дивляться на мене. Хитають головами й кажуть:

— Сукня на півтора інча закоротка.

Почалася Орликіяда. Посідали за столами на сцені діти: з Аделаїди, Мельборну й Сіднею. Вийшов якийсь пан і почав запитання їм давати. Що то за запитання! І скільки їх було! Кажуть, сіднейці два місяці їх завчали. І молодці — все знали й виграли. А мельборнці та аделяїдці чи ледачі були, чи тих питань і відповідей наперед не отримали — але мало що й знали. Кума підсказкує:

— Це, — вигукує, — неподобство, що вони питаютъ, в якому році якийсь гурток заснований, як він називається і хто його заснував. Для чого вони дітям потрібне? Краще б щось про сучасних письменників на Україні і на еміграції, чи й про світові події питали б.

— Ти, — кажу їй, — не горячися. Про події та про людей вони, як не ледачі, прочитають. А де якийсь гурток засновано, як він називався і хто його заснував, ніде не прочитаєш. І таких важливих даних молодь не знатиме. То ж ціла катастрофа!

Потім була перерва. Дявлюся, а в залі люди як не з Аделаїди, то з Мельборну, а сіднейці наче корова язиком злизала. Кажуть, гаряче дуже було. От після перерви почалися дебати. Зчову поділили дітей на три групи: Аделаїда, Мельборн, Сідней. Окремо сидять три судді, слідкують, щоб усе за приписом відбувалося. Вийшов сенйор і промову коротеньку сказав:

— “Ви, — каже, — пам’ятайте: не важливо, чи ви виграєте, а головне — участь брати. Такі з'їзди молодь зближують.”

Почалися дебати.

Сіднейці зразу в атаку пішли. З інших штатів аж пір’я летіло! Деяким батькам, мабуть, трохи соромно було, бо обличчя руками закривали. Ну, сіднейці молодці, нема що й казати. Знов мої кумі це не сподобалося.

— Це, каже, — сором, що дорослі так учать дітей дискутувати. Вони чусять вчитись в розмові перемагати знанням, логікою, аргументами, а не зливою образ. А що буде з них, як вони виростуть? Та вони й батьків переплюнуть, чуб одне одному повиривають.

— Любко, — кажу, — не хвилуйся. Ти відстала від життя, нових методів виховання не знаєш. Хай дітки вчаться, як жити на світі.

На мою думку, дебати пройшли близькуче. Батьки із всіх стейтів добре підготувалися. Видно,

О. ГОРБОВСЬКИЙ

ЧОГО НЕ ВІДНОВЛЯТЬ УЧЕНІ ЗАГИБЛІ БІБЛІОТЕКИ

Про них збереглася тільки загадка. Навіть жмені попелу не лишилось від величезних бібліотек і книgosховищ стародавнього світу. Вважається, що в бібліотеках і архівах Картагена зберігалося понад 500 тисяч різних рукописів і книжок. Скільки ж із них збереглося? Лише одна книжка, перекладена на латинську мову. Цей твір карthagенянина Магона, присвячений сільському господарству, — єдиний, що дійшов до нас. Один — з півмільйона. Римляни спалили чисто все.

Нині, розкопуючи ті місця, де колись був Картаген, археологи знаходять тисячі написів. Але жодного рукопису, жодної книжки. Завойовники намагалися передусім знищити минуле народу, його історію. Відбираючи в народу минуле, вони ніби позбавляли його й майбутнього. Шлях завойовників завжди позначався згарищами бібліотек та книgosховищ. Як і римляни в Картагені, перси нещадно знищували єгипетські й фінікійські бібліотеки. Пізніше так само робили й мусульманські завойовники. Мухаммед II під час взяття

Константинополя в XV столітті наказав повикидати в море книги, які зберігалися в церквах і міській бібліотеці, що налічувала 120 тисяч рукописів.

Якось емірові Абдулові, що правив у Харассалі в III столітті мусульманської ери¹), принесли рідкісний рукопис. Людина, яка це зробила, розраховувала на щедру винагороду. Але сподівання виявилися марними. Абдул наказав, щоб відтепер його підлеглі не читали ніяких книжок за винятком Корана. Всі інші книги й рукописи повинні бути знищені. Так і зробили, щоб не викликати гніву великого правителя.

У захоплених областях мусульмани не лише силоміць відбирали всі стародавні книги й рукописи, але й преміювали тих, хто віддавав їх добровільно. Всі зібрани таким чином пам'ятки писемності спалювалися.

Так само чинили з переможеними й християни. Коли англійський король Едуард I у 1298 році завоював Шотландію, він зробив усе, аби приму-

не один вечір попріли, як діткам промови писали. Шкода лише, що деяких слів діти й вимовити не могли, коли читали. Мабуть, не знали їх значення. А загалом добре читали. На кінець один з суддів вийшов і похвалив учасників. Все, мовляв, відбулося, як годиться.

Після Орликіяди ми почали відвідувати вечори з мистецькими та іншими виступами. А надворі припікає. Ходимо з кумою в довгих сукнях і трохи не мліємо, а все ж таки фасон тримаємо — короткого нічого не надягаємо. Попали випадково на якусь нараду, а там всі говорять, сперечуються. Сиділи ми, слухали, а потім Люба й каже:

— Корова реве, ведмідь реве — а хто кого дере, то й чорт розбере.

Некультурна в мене кума.

Потім пішли на художній вечір. Хто не виступить, всі і ми з кумою плещемо в долоні. Вона нарікає, що в неї руки болять від тих оплесків.

— Ну, ти, — кажу, — й делікатна, вдома он люди все життя плещуть і здорові.

Коли це бачимо — земляк з України в залі сидить. Ми до нього.

— Що, — гукаю ще здалеку, — насолоджується нашим мистецтвом? Бачите, які ми співучі, говорючі і взагалі активні? Поїдете додому, обов'язково розкажіть про наші досягнення.

Ну, я при нагоді прочитала землякові доповідь на тему національної свідомості, досягнення еміграції в боротьбі за самостійність, виховання мо-

лоді й плекання української мови. Нічого не пропустила. А тут діти прийшли, перебили:

— Мам, — кажуть, — ми тайрд. А взагалі, тут борінг, і дед надворі чекає.

А земляк каже: "Ворона за море літала, а розуму не набрала".

Після всіх наших походеньок, добре втомлена, я прибилася в табір. Дитячі речі збираю і турбуюся, як воно буде з транспортом. Того вечора нам додому іхати з Сіднею. Даремно я хвилювалася. Кажуть, Бог не без милості, а козак не без щастя.

Колись дівчиною вчилася я плавати. Може, думаю, доведеться десь у морі або в океані рятуватися. Але в житті все стається багато простіше. Всі мої пливацькі знання пригодилися якраз у таборі. Стою я ото, чекаю — ось-ось імпреза кінчиться і буду просити, щоб хтось підвіз. А тут раптом хмари найшли, і дощ пішов. Не дощ, а потоп! Дивлюсь, а на наше шатро згорі стіна води йде. Я не розгубилася, наплечники діткам надягла, валізи скопила — і попливли ми.

— От, — гукаю, — даремно ми турбувалися, що шатра не обкопані. І так нас хвилею донесло до Сіднею і викинуло на перон.

Приїхали до Мельборну. У Сіднеї парило, а в Мельборні холодно, як у Сибіру. Та це не біда. Усяк кулик до свого озера привик.

Так скінчилися наші поїздки. Ми з кумою були учасниками важливих історичних подій. Коли Люба все критикувала, я погідно казала: "Риба не без кости, чоловік не без злости".

Навіщо критика? "Їж, Левко, хоч і глевко".

сити шотляндців забути своє минуле. Він руйнував їхні монументи й пам'ятники, але насамперед наказав спалити всі рукописи й книги шотляндців, що зберігалися в їхній славетній бібліотеці.

А багаття інквізиції? Через їхнє полум'я проїшли книги Галілея, Коперника, Джордано Бруно.

Коли слідом за завойовниками до Америки прийшли місіонери, її книжкові багатства спіткала така сама доля. 1549 року в підкорену Кортесом Мексіку прибув молодий францісканський монах Дієго де Ланда. Він приїхав у вже поневолену країну для того, щоб примусити місцеве населення забути своїх "несправжніх" богів і відкрити серця католицькому Богові. Люди племені майя вчилися хреститись і бити поклони перед зображенням чужого бога, а коли місіонер від'їдждав, вони потай молилися своїм старим богам, щоб ті помстились завойовникам.

Серед злочинів, за які у майя загрожували стратою, був один, що про нього варто сказати окремо. Історик, який відступав од фактів, важив життям. Такою жорстокою ціною цей народ хотів зберегти своє далеке минуле. Словнений завзяття, молодий францісканець намагався з корінням вирвати дух поганської віри. Така нагода трапилася.

Верхи на коні, цій "страшній тварині", яку привезли з собою іспанці, з хрестом у руці Дієго де Ланда поїхав у місто Мані. Колись тут була столиця однієї династії, що правила країною. Де Ланда супроводжував озброєний загін.

У міському храмі майя солдати знайшли величезну бібліотеку стародавніх рукописів. Цілий день з наказу фанатичного францісканця вони носили книги й згортки з незнайомими малюнками та позначками на площу перед храмом. Коли роботу було закінчено, Дієго де Ланда підніс до рукописів палаючий смолоскип. "Ці книги — писав він потім, — не містили нічого, крім забобонів і вигадок диявола, ми спалили їх усі".

Через 18 років де Ланда почав розуміти, який злочин учинив він, перекресливши минуле цілого народу. І ось, охоплений запіznілим каяттям, єпископ береться за величезний трактат. Він хоче писати історію народу майя. Де Ланда, забувши про свою колишню ненависть, розмовляє з жерцями, зустрічається з воєначальниками і вождями, намагається розшукати уцілілі рукописи. Але марно. Їх нема. Писана історія майя зникла. Коли якісь книги й збереглися, то жерці старанно ховали їх від іспанців. Так, наприклад, є свідчення, що до приходу завойовників в одному храмі зберігалася повна історія майя, викарбувана на 52 золотих дошках. Коли прийшли іспанці, жерцям вдалося заховати цей скарб від жадібних очей завойовників. Нащадки жерців, можливо, й досі зберігають ці золоті дошки. В усікому разі, ні вчені, ні шукачі скарбів так і не знайшли їх.

З усіх бібліотек і літописів майя до нас дійшли тільки три рукописи. Написані вони на своєрідному папері з волокон рослин, склеєних соком

каучуку. Історичні відомості, що містяться в цих рукописах, чи, як їх називають "кодексах", — бідні й уривчасті. Тому ми так мало знаємо про життя цього наорду. В історії майя багато незясних сторінок.

Узвівавшись до Перу, конкістадори²⁾ знайшли там могутню імперію стародавнього народу — інків. Однак народ цей не знову своєї історії. Можливо, багато про походження і минуле інків могли б розповісти їхні рукописи та хроніки. Але, як і в майя, всі вони були знищені. Трапилось це так. За одного правителя почалася епідемія. Спитали оракула, що робити. Оракул відповів: треба заборонити писемність. Тоді всі письмові пам'ятники були знищені, а користування письмом заборонене. Тільки в Храмі Сонця лишалося кілька полотен з описом історії інків. Одначе входити до приміщення, де їх тримали, дозволялося лише царствуючим інкам і кільком жерцям-охоронникам.

1572 року четверо таких полотен, захоплених іспанцями, послали в Мадрід королеві Філіппу II. Але корабель, що їх віз, очевидно, потонув. Його дорогоцінний для істориків вантаж так і не потрапив до Іспанії. Ці загиблі полотна — єдиний пам'ятник писемності, про який ми знаємо. Відомо також, що коли всі рукописи були знищені, а писемність заборонена під страхом смертної кари, багато років згодом один жрець наважився все-таки скласти алфавіт. За це його спалили живцем.

Величезною втратою для людства є також загибелі бібліотек у Єгипті. Ніхто не може сказати зараз, які скарби знань зберігали знамениті бібліотеки фараона Ху-Фу (Хеопса), книgosховища Сьомої династії — Птолемеїв. Одна з бібліотек Птолемеїв мала 40 тисяч сувоїв, друга 500 тисяч, за іншими даними — навіть 700 тисяч. Більшість із них була унікальна.

Поповнення бібліотеки Птолемеї вважали найпершим своїм обов'язком. Відомо, наприклад, що один із них відмовився продати атенцям, які голодували, пішеницю, поки ті не погодилися передати в бібліотеку справжні рукописи Есхіла, Софокла й Евріпіда для того, щоб їх скопіювати. Однак Птолемей вважав за краще втратити 15 талантів³⁾, залишених атенцям під заставу, ніж віддати першоджерела. До Атен повернулися тільки копії, щоправда, прекрасно виконані, але — копії.

¹⁾ Початком цієї ери мусульмани вважають рік переселення пророка Мухаммеда (Магомета) з Медіни в Мекку — 622-й.

²⁾ Конкістадори — іспанські та португальські завойовники, що загарбали Центральну і значну частину Південної Америки (кінець XV — початок XVI століття).

³⁾ Талант — найбільша вагою і грошово-вагова одиниця в грошово-вагових системах давніх народів. За Александра Македонського, наприклад, становила близько 25 кілограмів срібла.

Прагнення будьщо отримати оригінальний сувій чи рукопис — основний принцип, за яким поповнювалася Александрійська бібліотека. На кожен корабель, що кидав якір в Александрійській гавані, ступав спеціальний чиновник і забиряв усі рукописи й книги, котрі були на борту. Їх негайно ж відправляли до бібліотеки, де переписувачі швидко їх копіювали. Причому власникам поверталися тільки копії. Оригінали бібліотека залишала собі.

Перша, менша з бібліотек, загинула в 47 році до нашої ери, коли Юлій Цезар в Александрійській гавані підпалив єгипетський флот і вогонь перекинувся на місто. З іншої бібліотеки римський імператор Діоклетіян вилучив і знищив усі тексти, що містили відомості з магії. За його правління розлучені юрби неуків часто влаштовували погроми бібліотеки, спалюючи і знищуючи найцінніші рукописи.

Довершили знищення Александрійської бібліотеки, цього найбільшого вмістуща минувшини, завсійовники-араби. 645 року нашої ери халіф Омар наказав спалити всі уцілі книжки. При цьому він висунув такий доказ: якщо книжки містять те саме, що й Коран, то вони зайві; якщо ж у них є те, чого нема в Корані, тоді вони шкідливі. В обох випадках книжки заслуговують на те, щоб їх спалити. Що й було зроблено.

Коли йдеться про твори інакомислячих авторів, доводи християнських учителів богослов'я ні в чому не відрізняються од аргументів ісламу⁴⁾. Майже за триста років до халіфа Омара такими ж доказами оперували церковники, які 389 року знищували в Римі пам'ятки християнської культури.

Але халіф Омар знищував книги своєрідно. Він хотів принести якусь користь. Ось чому Омар наказав не просто спалити Александрійську бібліотеку, а розділити її рукописи між 4000 Александрійських лазень. Півроку всі лазні міста опалювали рукописами й книгами.

Коли правителі минулого, як і халіф Омар чи імператор Діоклетіян, свідомо знищували бібліотеки, вони прагнули одного: зберегти й зміцнити свою владу. Поява ж людини чи людей, яких знання роблять надзвичайно сильними, завжди небезпечна. Тому нас не позинен дивувати хоч би такий епізод.

Якось Іванові Грозному сказали, що один купець привіз до Москви багато книг. "Цар, — розповідав у спогадах один боярин, — дізнавшись про це, звелів частину цих книг принести. Росіянам вони здалися дуже дивними: сам цар не розумів у них жодного слова. Тому, боячись, щоб народ не навчився такої премудрості, він наказав усі книги забрати в палац, купцеві заплатити, скільки він вимагав, а книги спалити".

І це робив Іван Грозний, добре відомий як збирач і цінитель книг! Варто згадати про бібліотеку Івана Грозного, що стала легендарною. Це величезне зібрання книг вважається втраченим. Десятиріччя розшуків не дали ніяких наслідків. Прагнучи надійніше сховати бібліотеку від своїх

сучасників, цар позбавив цієї скарбниці й нащадків. Десь у кремлівських підземелях, замуровані подвійними стінами, і зараз, можливо, стоять величезні чорні скрині з рукописами.

Така ж доля мало не спіткала бібліотеку Арістотеля. Арістотель заповідав її улюбленому учневі Теофрасту. Вмираючи, той передав бібліотеку своєму учневі. Це зібрання книг знали й цінували в Греції, коли раптом над бібліотекою нависла небезпека... Один грецький цар Євмен II захотів створити найбільшу в світі бібліотеку. Спеціальні чиновники почали нишпорити по містах і віддалених замках його царства, шукаючи книг для царевої книгозбірні. Тоді багато хто, щоб не розлучитися з своїми скарбами, ховав їх. Так вчинили й охоронці бібліотеки Арістотеля. Дорогоцінні сувої і рукописи поклали в глибоке підземелля, надійно сховали від денного світла й жадібних схей. У цьому тайнику вони пролежали 187 років. Майже два століття бібліотека була фактично втрачена, бо жодна людина не користувалася нею. І лише охоронці з покоління в покоління передавали один одному таємницю замурованих дверей. Так тривало, аж поки про це не дізнався один молодий легковажний чоловік, який вирішив, що рукописи можуть принести великі гроші. Що потім робити з грішми, це його не хвилювало. Коли, нарешті рукописи почали розбирати, виявилось, що більшу частину їх поспускали черви та вогкість.

Доля ніби насміялася над охоронцями бібліотеки, важко було вибрати більш невдалий час, щоб відкрити таємницю схованих книг. Незабаром до Атен вступив з військом римський полководець Сулла. За правом переможця, він конфіскував бібліотеку і як трофей відіслав уцілі рукописи до свого палацу в Римі. Бібліотека, яку довго і старанно берегли, перестала існувати.

Але тих, хто знищував бібліотеки, ми бачимо не тільки в минулому. На жаль, вони трапляються й нині.

Неоціненні книжкові скарби загинули під час другої світової війни.

Весняного дня 10 травня 1933 року на майдані перед Берлінським університетом було спалено 25 тисяч томів.

У полум'ї знищених бібліотек загинули величезні досягнення людської думки. Багато сторінок історії виявилися втраченими безповоротно. Чорний дим палаючих бібліотек і нині густою завісою затулює минуле цілих народів.

⁴⁾ Іслам (мусульманство) — одна з основних світових релігій, поширеніх серед народів Сходу.

"Загадки історії"

Обмежені люди переважно посуджують все, що виходить за межі їхнього кругозору.

ЛАРОЩУКО

**

Широкий світогляд дає людині крила.

Вашварі ПАЛ

3 НОВИХ ВІДАНЬ

Канадський Інститут Українських Студій з участю Департаменту Славістичних мов та Літератур у Торонто видав перше число журналу під назвою "Журнал Вищих Українознавчих Студій", який заплановано видавати двічі на рік. Редакційна колегія та видавниця управа журналу в основному складається з відомих професорів славістики, а журнал плянує поміщувати статті, есеї, переклади, огляди, дискусії, інтерв'ю та листи до редакції авторства переважно студентів Вищих Університетських Українознавчих Студій. Всі матеріали, поміщені в журналі, мусять мати якесь відношення до українознавства.

Цим журналом напевне зацікавиться не тільки наша свідоміша молодь, але й ширше українське громадянство, бо це — орган української молоді, яка здобула українознавчі знання на еміграції від своїх батьків та в школах українознавства. Відрадним явищем є те, що ця молодь, закінчивши курси українознавства, й далі поглиблює знання з україністики. Це свідчить про те, що старання батьків, українознавчих шкіл, а тепер університетських професорів не пішли і не йдуть намарне. Цілком зрозуміло, що людям молодшої генерації, коли йдеться про складніші справи, легше висловлюватися англійською мовою, ніж українською. Також за англійську мову може промовляти й те, що англомовний журнал з українською тематикою скоріше знайде дорогу до чужинецького читача, ніж це було б у випадку журналу українською мовою. Все ж було б дуже побажаним, щоб хоч частина матеріалів у журналі була й українською мовою. Тим більше, що в журналі є автори, які нею досконало володіють. Передплата на журнал — 4 долари на рік.

**

В американському видавництві *Нью Йорк Брейс* вийшла друком книжка Михайла Осадчого "Більмо" в перекладі Марка Царинника. Вже з'явилися прихильні рецензії в англомовній пресі, в тім числі й літературному додатку до газети *Нью Йорк Таймс*. Це вже другий більший переклад Марка Царинника. В 1973 році, видавництво MIT, Кембрідж, видало його цікаву працю-розвідку "Поет і фільмовий продюидент" про визначного українського кінорежисера Олександра Довженка, яка також зустрілася з позитивними рецензіями в англомовній та українській пресі. Довідуємося, що тепер ідуть переговори з канадським та американським видавництвом про видання його наступної книжки на дисидентську тему. Марко Царинник належить до авторів молодшої генерації. Він народився в Німеччині.

**

Канадське видавництво Голт Рейнгарп видало друком англійською мовою книжку українських народніх казок "Літаючий корабель та інші українські казки" у перекладі Вікторії Симчиши та Ольги Весей. Книжка люксусово видана з

прегарними ілюстраціями Михайла Куха. Вона знайшла вже місце в багатьох канадських та американських бібліотеках і домах, захоплюючи чужинецького читача українським фольклором та приносячи дуже прихильні відгуки літературних критиків. Ця книжка може бути чудовим подарунком для дітей не-українців приятелів чи знайомих, а також і для тих українських дітей, які не знають добре української мови. Не виключено, що зацікавлення такою книжкою могло б спонукати деяких з них до охочішого та уважнішого ривчення української мови, щоб мати змогу читати українські книжки в оригіналах.

**

Під маркою Об'єднання Українських Письменників "Слово", вийшла в Торонто нова збірка поезій Володимира Скорупського "Споконвічні луни" — легенди й міти на тему поганських богів та обрядів у стародавніх українських віруваннях. Це дев'ята збірка поета. 70 сторінок. Обкладинка та ілюстрації Слави Геруляк.

C. K.

ПОТОЛОЧЕНІ ГАРБУЗИ

— Мамо, а де я взявся? — запитав чотирилітній хлопчик.

— Тато тебе в гарбузах спіймав.

— А тато де взявся?

— Його бабуся у гарбузах спіймала.

— А тебе також у гарбузах спіймали?

— Та й мене в гарбузах.

— То тому наші гарбузи такі витоптані. А бабуся казала, що то свині.

**

— Навіщо окуляри на кіч одягаєш? — питав жінка чоловіка.

— Минулой ночі такий гарний сон снівся й я не роздивився. Може цієї ночі буде продовження.

ДО УВАГИ БАНДУРИСТІВ

Якщо ви потребуєте чехол на бандуру, можете замовити його у нас.

Висилайте розмір бандури і 25 дол. завдатку. Повна ціна чохла 40 дол. За два тижні ви дістанете його.

Маю також тверду протекцію для струн.

Замовлення присилати на адресу:

Mr. W. MURHA
17179 Woodbine
Detroit, Mich. 48219, USA
Tel. 1-313-533-7197

“СПІЛЬНЕ ЖИТТЯ” ДАЄ НОВУ МАЙБУТНІСТЬ НEDOROZVINEНИМ ЛЮДЯМ

Ось що Онтаріо робить у цьому напрямі

Ментально недорозвинені люди часто здібні краще розвиватися, ніж це досі вважалося. Хоч вони повільніші у навчанні, ніж інші, проте недорозвинені люди можуть часто набути стільки вміlostей, щоб стати інтегральною частиною загального громадського життя.

Плян, який має саме це на меті і відомий під назвою “Спільне життя”, є адміністратором Міністерством громадської і соціальної служби (Ministry of Community and Social Services) і ведений спільно з Асоціаціями для ментально недорозвинених та інших заінтересованих громадських агенцій.

В основному цей плян має за завдання:

- придбання і забезпечення фондами групових домів та інших родів громадського приміщення
- збільшення числа варстатів і програм для навчання потрібних у житті вміlostей
- програми раннього стимулювання немовлят, допомога батькам і допомога у розвитку

- доступ недорозвиненим людям до всіх установ громадського обслуговування.

Вся та діяльність прямує до поліпшення якості життя недорозвинених людей в Онтаріо та вможливлення їм, наскільки це можливе, нормально жити.

Це новий підхід до цієї проблеми. Це добрий підхід. Це здоровий підхід. Ваше зрозуміння і підтримка причиниться до успіху.

По докладніші інформації або безоплатну брошурку п. н. ”Допомога ментально недорозвиненим“ (“Serving the Mentally Retarded”) звертайтесь до вашого місцевого уряду Міністерства громадської і соціальної служби або пишіть на адресу:

Mental Retardation Community Services
Development Branch
3rd Floor, Hepburn Block,
Queen's Park,
Toronto, Ontario M7A 1E9

**Keith Norton,
Minister of
Community and
Social Services**

**William Davis,
Premier**

Province of Ontario

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

ЄПІСКОП КОНСТАНТИН В ІНДІЯНІ

Неділя 7-го листопада 1976 р. була не "буденна неділя" для парафіян св. Тройці в Гошен, Індіяна. Наша громада святкувала 20-ліття своєї парафії і 3-тю річницю заснування філії ОДУМ-у. Цього дня ми вітали нашого дорогого Єпископа Константина з Чікаго.

Вже з ранку можна було помітити рух на церковному дворі. Сестриці готували обід. Діти, одумівці та учні парафіяльної школи, готувалися зустрічати Владику. Погода була соняшна, але північний вітерець нагадував про зиму. О годині 9:30 група одумівців в одностроях уже чекала на Владику. Він вийшов з будинку в супроводі двох вівтарних хлопців (виховників юного ОДУМ-у) Віктора Шевця та Івана Гулевича. Найменші дівчатка посипали живими квітами доріжку, по якій ішов Єпископ. Перед храмом учениця парафіяльної школи Катя Луценко привітала Владику та передала йому китицю квітів. Голова парафіяльного уряду Петро Новаченко привітав Владику хлібом-сіллю. У храмі його привітали: наш (наїжджий) настоятель о. Ігор Зботанів з Чікаго й о. прот. Зиновій Ковальчук з Форт Вейну. Владика поблагословив усіх присутніх у храмі.

О годині 10-ї почалася архиєрейська Служба Божа. Гарно співав церковний хор під керівництвом Петра Шевця. Наша церковця була заповнена парафіянами та гостями, православними й католиками, які прибули з Форт Вейн, Перу та інших околиць нашого містечка. Між ними був й о. Леонід Куберський (студент університету Нотре Дейм). Прочитавши Святу Євангелію, Владика Константин виголосив змістовну проповідь релігійно-патріотичного змісту. Доступними словами Владика висвітлив силу, що керує цим світом, підкреслюючи, що немає жодної нації чи племені на цьому світі, щоб у щось не вірили, а вся ця віра у Бога, на якого ми покладаємо всі надії. Він зазначив, що на чужині нашу православну віру й національну свідомість зижчує тільки церква, і тільки невіри та байдужі цього не помічають. По закінченні Богослужби, Владика привітав з роковинами заснування цієї громади та побажав многоліття для нашої парафії. Отець Ігор Зботанів привітав з триліттям заснування ОДУМ-у в цій громаді. Хор байдуло проспівав тричі многоліття. Молитвою за Україну закінчили службу Божу.

Настоятель о. Ігор запросив усіх гостей і па-

рафіян до залі на обід. При вході Владики до залі, сестриці Настя Юрків та Марія Гуlevич сердечно вітали його хлібом-сіллю та ласково припрошували споживати приготовану їжу. Владика прочитав молитву й благословив їжу. Під час обіду промовляли голова парафіяльного уряду П. Новаченко та керівник парафіяльної школи П. Швець, які дякували Владиці за його піклування нами та за відвідини нашої парафії.

Після обіду одумівська група дала короткий концерт. Мистецьку програму розпочали привітанням Владики, присутніх отців та всіх гостей на залі. Привітання це було зворушливе. Членкиня ТОП-у Віра Швець з групою дітей перше привітала хлібом-сіллю, а діти почергено закликали: "любімося-обнімімося, братаймося-єднаймося, співпрацюмо — не руйнуймо, чужого научаймося — свого не цураймося". Наприкінці всі разом сказали: "та прийміть наш поклін від ОДУМ-у" і низенько вклонилися. У супроводі бандур вокальний гурток під керівництвом Євгенія Вербянського виконав українські народні пісні: "Била мене мати", "Од Києва до Лубенъ" та "Іхав козак за Дунай". Під акомпанемент гітаристів Романа й Тараса Савчуків, Василь Новаченко проспівав пісню "Червона рута". Віра Швець декламувала вірш "Батьківщині" проф. д-ра Івана Овечко. Для останньої точки програми не вистачило місця на сцені. Дівчата-одумівки попросили зробити місце перед залі та чудово затанцювали "Дівочий козачок". Кілька разів викликали їх "на біс" і нагородили рясними оплесками.

Отець Ігор подякував Владиці, о. прот. Зиновії, парафіяльній управі, сестрицям та керівницям ОДУМ-у і всім гостям та парафіянам за участь у відзначенні роковин. За нашу гостинність Владика висловився так: "Для мене ваш хутір є близький до серця, ваше прийняття є щиросердечне. Хоч ви живете на провінції, ваша громада не відстала від міста — вмієте повести діло. Маєте власну церкву, школу та організацію молоді". Він закликав, щоб приймали дітей до гурту і не допускали, щоб вони загубилися серед американського моря. Щодо хлібіни, якою зустрічали Владику, він висловився так: "З приємністю приймаю цей хліб і хочу його завезти до міста на згадку про вас. Такого хліба я ще не діставав та радо хочу бачити сестрицю, що цей хліб приготувала". Це була старша віком сестриця Поля Олефіренко. Владика потис їй руку і подякував. Хлібина дійсно була розкішна і належно смачна, бо була спечена в печі на черіні. Таких українських печей тут, в нас на хуторі, не бракує.

Це вже вдруге за останніх три роки Єпископ Константин відвідав нашу парафію. Цього року наша громада відзначає 20-ліття свого заснування на цьому місці, де постала сьогоднішня парафія з власною садибою (5 акрів), церквою, будинком для настоятеля і просторою залею. Початки нелегкі, всі були новоприбулі біженці без жодних фінансових засобів. Своєю чесною працею та щедрими пожертвами придбали це

все майно. Перші Богослуження відбувалися або серед природи (в садку) або в підвалах.

Декілька років тому наша місцева газета, описуючи українські різдвяні звичаї, зазначила, що 'якби не ці поселенці з Східної Європи, то напевно той пагорбок за нашим містом був би ще пустинею. Тепер там стоїть багато хат з власною церквою східного обряду'. Отже праця нашої громади не пішла на марно. Наслідки помітні.

Святочну програму закінчили молитвою та співом многоліття. Люди ще довго сиділи, гомоніли, згадували минулі роки, коли й що відбувалося в цій громаді. Тільки згадка про наступний день спонукала їх розходитися по хатах.

О. Б.

Леонід ПОЛТАВА

ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНИ

*Земля проростає. Дарма, що копита
її, перекраяли замість плугів, —
Вона вже підносить палаючі квіти
На світлих долонях лугів.*

*I чується радість в підземних джерелах,
I щастя зростання — у кожнім стеблі,
I дух воскресіння шугає по селях,
По кузнях і штолнях моєї землі.*

*Хай дзвони мовчать. Хай ще руки ворожі
Із дзвонів гармати кують для Москви, —
Ta хто зупинити гарматами зможе
Просте проростання простої трави?*

*Про волю співають невільникам птиці,
Про волю гудуть над полями дроти,
I замість червоних зірок — на каплицях
Спалахують ніччу пророчі хрести!*

*Я чую красу весняного походу,
I бачу у кожнім найменшим стеблі, —
Великдень моого дорогоого народу.
Великдень моєї землі!*

ПАМ'ЯТИ ДРУГА

Стипендійний Фонд ім. Павлушкиова при Ц.К. ОДУМ-у складає щиру подяку друзям сл. п. кел. Віктора КРИВОЛАПА, б. Голови Відділу ТОП-у в Філадельфії, які у річницю Його смерті пожертвували 65.00 дол. на цілі фонду; ці друзі: Григорій Тухар, Василь Лишак, Василь Нікітич, Володимир Чумаков, Микола Квітка, Семен Кривуша, Євген Корсун, Іван Дідок, Кость Варварюк, Теодор Сущик та Марія Гринько. Щире всім вам спасибі! Нехай вільна земля Вашингтона прийме його тіло в свої теплі обійми, а душа спочиває в лоні Богові угодних праведників. Вічна Тобі Пам'ять, Колего!

СВЯТО КРУТ В ЧІКАГО

У Чікаго українські молодечі організації ОДУМ, Пласт та СУМА вже роками спільно відзначають річницю Крутянського бою. Бій під Крутами, які лежать недалеко від Києва, на Чернігівщині, відбувся 29 січня 1918 року з російсько-комуністичними агресорами. У бою взяло участь десять українських старшин, 250 юнаків і першої Київської Юнацької Школи та коло 50 студентів київських вищих і середніх шкіл.

Бій між вишколеними й добре обзроєнimi наїзниками та українською молоддю, яка залишила шкільні лавки, щоб узяти в свої руки зброю для закріплення щойно проголошених прав України і її свою самостійність Четвертим Універсалом — був не легкий. Хоробро, мужньо й жертвенно билася молодь під Крутами. Вона показала переважаючому війську Муразйова, що українська молодь може не жаліючи життя, спинити своїми грудьми, лави червоно-московських наїзників.

Багато молодих оборонців Української Народньої Республіки згинули в бою під Крутами. Тридцять з них пізніше поховано 19-го березня 1918 року на Аскольдовій могилі над Дніпром у Києві. Їх прощав президент УНР Михайло Грушевський.

День Крут, це не свято смутку чи поразки. Свято Крут — це день перемоги. Крутянська подія це, безперечно, величезна втрата, коли брати під увагу те, що вона коштувала життя багатьом ідейним юнакам, а не принесла жодних терitorіальних здобутків і лише на кілька днів спинила наступ більшовиків на Київ. Але бій під Крутами з моральної сторони є надзвичайно світлим моментом в історії визвольної боротьби. Він був доказом, що українська нація, не зважаючи на довголітню неволю, хоче бути вільною і може спромогтися на найбільші жертви, найбільші геройства.

Свято в Чікаго започатковано соборною панахидою, яку відправило українське православне й католицьке духовництво в новій католицькій церкві святих Володимира й Ольги. В церкву молодь увійшла рядами з своїми прапорами і стала спереду на призначених для них місцях. За мелодію стояло старше громадянство. Святочну проповідь сказав Федір Білецький — священик українського православного собору св Володимира.

Після панахиди вся молодь і громадянство перейшли до залі, де відбувся крутянський апель з мистецькою частиною.

Свято відкрив голова конференції молоді д-р Іван Лисейко від Пласта. Від ОДУМ-у Микола Сідельник був комендантом свята, Віра Коновал прочитала доповідь, а струнний ансамбль ОДУМ-у під керівництвом Віктора Войтихова засідав кілька в'язанок українських мелодій та мэршів.

У мистецькій частині виступав також Пласт з збірною декламацією в супроводі двох гітар та духового оркестру СУМА.

Свято Соборності та Самостійності
Виступає гурток юного ОДУМ-у у Трентоні, США.

У своїй доповіді Віра Коновал звернула увагу на те, що герой Крут кличує українську молодь до дальшої боротьби за свободу українського народу. Сьогодні за свободу українського народу не можна боротися збройно, як боролися герой Крут. Тут, в Америці, ми мусимо прикласти ще багато зусиль та старань, щоб українців називали українцями, нашу історію, наші міста, наших науковців, політичних діячів, письменників, спортсменів — називали властивими назвами. Тут ми повинні виступати в обороні українського народу, якого там “старший брат” русифікує, зневажає тих, хто говорить українською мовою і вчиться в українських школах, а по скіченні інститутів чи університетів висилають їх за межі України.

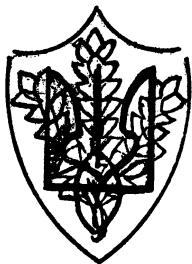
В Україні в сімдесятіх роках з'явилася нова група, переважно молоді, що виступила в обороні національних прав українського народу і мала сміливість відстоювати свої конституцією гарантовані права на свободу думки, слова й друку. Вони виступили проти русифікації та фальшивання української історії, літератури, культури та проти нищення культурних здобутків України. Всі вони тепер сидять в тюрмах та концентраційних таборах. Від нас, тут на Заході, не вимагають жертв, як від героя Крут, чи тих, що сидять в таборах Мордовії чи тюрмах. Спрямуймо свої знання й старання та досвід так, щоб справа української незалежності в скорому часі стала реальністю. Нехай кров молоді, пролита під Крутами 59 років тому не буде даремною. Нехай їхній почин оборони України буде для нас всіх дороговказом, як треба любити й боронити батьківщину своїх предків.

Святочний крутянський апель закінчили спільним співом українського гімну та молитви “Боже Великий, Єдиний” в супроводі духової оркестри СУМА.

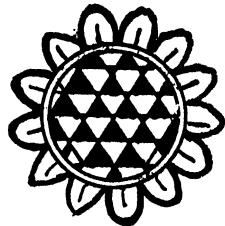
OKO

Відповіді на загадки на 23-ій стор.

1. Я-поні-я. 2. Я-ми. 3. Коли їх ви-ми-ти.
4. Дон-бас. 5. Міст.

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

"Розлилися води на чотири броди.
Гей, дітоньки, весна-красна,
Зілля зелененьке".

Після довгої, холодної, сумної та нудної зими, коли перед очима людини, лише біла пелена, якою вкриті гори, доли, ліси й луки, річка скована льодяним покровом; коли стоять голі ліси та сади й лише буйно вітри завивають та витанцюють завірюха-заметіль, — знудились люди, особливо діти. Всі мрії, надії, жадання й почуття — звернені в бік весни, тепла й сонця.

Леся УКРАЇНКА

ПЕРЕМОГА

Довго я не хотіла коритись весні,
Нехотіла її вислухати,
Тій речі лагідні, знатні, чарівні,
Я боялась до серця приймати.
“Ні, не клич мене, весно, — казала я їй, —
Не чаруй і не ваб надаремно,
Що мені по красі тій веселій ясній?
В мене серце і смутне і темне”.
А весна гомоніла: “Послухай мене!
Все кориться міцній моїй владі:
Темний гай вже забув зимування сумне
І красує в зеленім наряді;
Темна хмара озвалася громом гучним,
Осьвітилась огнем блискавиці;
Вкрилась темна земля зіллям-рястом дрібним,
Все кориться мені, мов цариці;
Хай же ѿ темне серце твое оживе
І на спів мій веселій озветься,
Бо на нього озвалося все, мов живе,
В тебе ж серце живе, бо ще б’ється!”
Тихо думка шепоче: “Не вір тій весні!”
Та даремна вже та осторога, —
Вже прокинулись мрії і спів у мені...
Весно, весно, — твоя перемога!

Велике християнське свято, Благовіщення Пресвятої Богородиці було значне народне свято давнини — свято заклику весни, закликання її та благання, щоб принесла свої дари людям, тваринам і рослинам, землі й воді. Ось, деякі благовіщенські вірування:

На Благовіщення весна зиму поборола.
Благовіщення — свято первоцвіту, рясту, пролісків, сон-трави, а ці квіти — це перші вісники весни.

У цей день Господь благословляє всі тварини, рослини й землю.

Яке Благовіщення, такий і Великдень.

На Благовіщення і на Великдень грішників у пеклі не мучать, а дають їм відпочинок.

...Великдень — свято радості й веселості: гомін — гул молоді, спів веснянок — гайок, веселий передзвін на дзвіниці, безмежно радісний настрій усіх, веселі розмови і сміх.

Ой нумо, нумо
В зеленого шума,
Як наша мати
Буде заплітати.
Заплетися, шуме,
Заплетися,
Хрещатий барвінку,
Розстелися.

Ой нумо, нумо
В зеленого шума
Як наша мати
Буде розплітати.
Розплетися, шуме,
Розплетися,
Хрещатий барвіночку,
Розстелися.

Плетений шум — це дуже гарна веснянка — гайка. Візьміться за руки і станьте півколом. Середня пара піднімає з’єднані руки догори. Це будуть ”ворота”. Крайні попарно пробігають у них, ведучи за собою інших. Коли ж дійде черга до середньої пари, вона перекрутиться під своїми руками, і гра йде далі... ”Шум” то заплітається, то розплітається. Так повторюють кілька разів.

Український рік у народних звичаях.
Проф. Степан Килимник

Христос Воскрес!
УСІХ ЧИТАЧІВ СТОРІНКИ ЮНОГО ОДУМ-У
ВІТАЄМО ІЗ РАДІСНИМ СВЯТОМ ВЕЛИКОДНЯ.

Ніна Мудрик-Мриц

ЯК ОКСАНКА ПИСАНКУ ПИСАЛА

Маленька Оксана
Писанку писала,
У веселки в хмара
Кольори дістала,

У бджіл дрібку воску,
Шпильок у смерічки,
Щоб писати ними
Сонечка й косички.

Зайчики давали
Розумні поради,
А пташки співали
Пісень для розради.

Кольори мішала
Хвостом кицька сива,
Оксанка писала
Поволі, дбайливо.

Написала славно!
У церкві поклали
Святити — це ж звичай —
І всіх здивувала.

ЗАГАДКИ

1. "я" спереду і "я" ззаду, а посередині назва породи коня. Разом буде назва країни.
2. Які два зайненники псують шляхи?
3. Коли за допомогою трьох зайненників можна зробити руки чистими?
4. Назву річки й голос дужий, якщо об'єднати разом, назву краю можна дістати.
5. Через воду всіх проводить, а сам з місця вік не сходить.

(Відповіді знайдете на 21-ій стор.)

МУЗИЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

Цього року 4, 5 і 6 лютого в Торонто відбувся шостий Український музичний фестиваль. Це дуже важлива подія, яка заохочує нас, українців, любити свою музику й спів. На попередніх фестивалях я грава на піаніно, а цього року, крім піаніно, грава з Оксаною Родак на бандурах й співали народні пісні "Дощик" і "Ой на горі жито". На фестивалі виступало багато одумівців, і я хотіла б, щоб наступного разу виступило ще більше одумівців з Торонто й інших міст.

Таня Юхименко

5-го лютого цього року на музичному фестивалі виступав ансамбль бандуристів ім. Г. Хоткевича, яким керує п-і В. Родак.

Це був мій перший виступ на фестивалі як соліста гри на бандурі. Виграв я першу нагороду. Дуже гарне враження мав я, коли всім нам відомий бандурист Григорій Китастий вручив мені грамоту. Також дістали першу нагороду Таня Юхименко та Оксана Родак.

Василь Корець

Мені десять років. Я також брала участь у Музичному фестивалі. Я грава вальс В. Косенка й одержала золоту нагороду. Відома піяністка п-і Т. Ткаченко вчить мене грати на піаніно при Торонтонській консерваторії.

Мені дуже сподобалося грати на фестивалі.

Ірина Магденко

Розв'язка хрестиківки в ч. 253 "М. У."

По вертикалі: 1. Універсал.

По горизонталі: 1. Корсунь. 2. Тютюнник.
3. Гордієнко. 4. Грушевський. 5. Мазепа.
6. Берестя. 7. Севастопіль. 5. Полтава.
6. Петлюра.

ЧЕРНІГІВСЬКІ ВЕЧЕРНИЦІ

23-го жовтня 1976 р. в залі Православної Катедри св. Володимира в Торонто відбулися ювілейні Чернігівські Вечерници. Вже п'ятий рік влаштовується іх, щоб побавитися у веселому товаристві, зустрітися з земляками, обмінятися враженнями за минулий рік. Добрим наслідком цих вечерниць є допомога своїй пресі, особливо "Українським Вістям". На протязі п'яти років запровадження Чернігівських Вечерниць, квитків вступу було продано на 4,766.00 дол. У минулих роках найбільше квитків розповсюдили: Микола Підлісний, Пилип і Галина Макей, Наталка Проненко, Іван Кучерявенко, Володимир Яковишенко, Віктор Яровий, Роман Лібер, Оля Максимлюк, Олекса Свистун, Іван Байрачний та інші.

Щирою працею, словом і жертвенністю успіхові Вечерниць сприяли: Галина Макей, Катерина Щербань, Анжела Підлісна, Катерина Безкровна, Віра Топиха, Софія Пишако, сл. п. Катерина Мороз, Раїа Мачула, Тия Яковишенко, Оля Кучерявенко, Ольга Петрушенко, Віра Павлюк, Таця Підлісна, Люба Макей, Галия Рачо, Сузана Якута, Оксана Безкровна, Наталя Топиха, Софія Підлісна. Сл. п. І. Д. Пишако, сл. п. С. Костира, сл. п. Йосил Гльоза, А. Максимлюк, А. Крамар, В. Жураківський, Я. Савоста, В. Шимко, Ф. Кущ, В. Красиловець, Ів. Бецай, Василина Богдан, Ф. Бойко, Ів. Данильченко, П. Глушениця, В. Павлюк та інші. І тільки завдяки ім Чернігівські Вечерниці відзначають своє п'ятіліття.

На протязі п'яти років мали чистого прибутку з Чернігівських Вечерниць \$2,814.97, з нього на "Українські Вісті" переслали \$2,335.60, на журнал "Молода Україна" \$75.00, на церкву св. Андрія Первозванного в західньому Торонто \$25.00, на Одимівську радіо-програму \$25.00 і на Катедру св. Володимира \$50.00. В касі комітету є ще \$304.37. Як видно з поданого звіту, часопис "Українські Вісті" нам не байдужий і я левний, що всі згадані особи горді, що зуміли доступним способом дати

ЦІКАВЕ

ДОЩ, ЯКИЙ НЕ ВІЩУХАЄ

Найбільша кількість опадів на земній кулі буває у Парагваї поблизу кордону із Бразилією. Тут ріка Парана розгалужується на 21 рукав. У цьому місці дощ ніколи не припиняється. В усікому разі ніхто з жителів не може пригадати жодного сонячного дня.

СПІВУЧА ГОРА

Ця гора-унікум стоїть на правому березі річки Улі неподалік від Алма-Ати. Коли з боку річки дме сильний вітер, він приносить на схили гори пісок з річкових мілин. Надвечір вітер стихає. Піщанки починають повільно осипатися вниз. Виникає характерний мелодійний звук, який щосекунди посилюється. Нарешті гора починає тк сильно звучати, що її "спів" чутно на багато кілометрів.

МИЦЬ ВОЛОСИНИ

Волосина має велику міцність не тільки на розрив, а й на стиснення. Якщо людську волосину приkleїти до листа сталі й пропальцовати той лист, на ньому залишиться слід волосини.

ВОДА В НАШІМ ТІЛІ

Найбагатша на воду тканина людського організму — скловидне тіло ока, яке містить 99 проц. води, найбідніша — зубна емаль 0,2 проц.

стільки грошей на пресфонд "Українських Вістей".

Королевою цьогорічних Вечерниць вийшла одумівка Марійка Дзюба. В цьому році, як і минулого, королеву вибиралося за проданими квитками під час забави. Також було бажання жінок комітету.

Звичайно, щоб Вечерниці відбувалися успішно, треба слухати більшості, а особливо жіноцтва. Тому цьогорічні Вечерниці були найуспішніші від попередніх з запорукою на ще краї в наступних роках, а поки що до зустрічі на Чернігівських Вишиваних Вечерницях у жовтні 1977 р.

Н. Підлісний

ІНСТИТУТ ДЛЯ ДІДУСІВ

Єдиний своєрідний вищий навчальний заклад існує в Японії. До нього приймають тільки тих, хто дожив принаймні до шістдесяти років. У програмі навчання лекції й семінари з суспільних, соціологічних і психологічних проблем старшого віку, а також курси садівництва, городництва, догляду за хворими. Заняття відбуваються раз на тиждень і тривають чотири роки, випускники дістають дипломи. Цей незвичайний інститут уже закінчили понад п'ятсот чоловік, середній вік яких — 74 роки, а найстарішому — 84.

СКІЛЬКИ Є КОЛЬОРІВ?

Людське око розрізняє сто тисяч відтінків кольорів А з допомогою спектрометра, цю кількість можна довести до двох мільйонів.

ЛИСТИ З 1870 РОКУ

У 1870 р., коли Париж був окупований німцями, французи надсидали свої листи в столицю у цинкових бідонах — кидали їх у Сену. Парижани виловлювали білони сітями і розносили листи адресатам. Та не всі листи прибули за призначенням. Через десятки років моряки знаходили деякі з них на дні річки. Останній бідон з 539 листами виловили два роки тому Він став великою несподіванкою для філателістів. Йскравочервона однофранкова марка Другої республіки, наклеєна десятки листів, сьогодні оцінюється на 50 тис. франків, а зелена п'ятнадцятисантиметрова 1850 р. на — 11 тис. франків.

РЕКОРД ЛИСТУВАННЯ

53-літній англієць Р. Кентвелл є рекордсменом світу з листування. Щодня він писав і посылав до редакції газет і журналів близько 100 листів, з яких уже 25 тис. опубліковано. Останнім часом Кентвелл відмовився від цього у зв'язку з підвищеннем цін на папір, марки й інше канц-приладдя.

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1.

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить за різні щадничі **7½-9½%** пляни
- Дає малі і великі, особисті і моргеджові позички, в міру можливостей
- Має життєву асекурацію на заощадження до \$ 2.000 на позички до \$10.000 після вимог КЮМІС
- Має чеки особисті даром і для подорожуючих
- Приймає оплати за газ, електрику, телефон і воду даром
- Дає різні фінансові поради
- Дає пашпортові гарантії
- Дає добру, точну, чесну і вчасну обслугу
- Дає добре кредитові звіти
- 27 років на службі Рідного Народу
- Вступайте в члени і щаціть ще ніж Вам треба позички, малої чи великої
- Позичайте на догідні сплати і низькі відсотки.

SO-USE CREDIT UNION LTD.

406 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5T 2S6
Tel.: 363-3994

BRANCH OFFICE:

2258 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6S 1N9
Tel. 763-5575

ГУМОР

**

Макарони почали виробляти китайці. До Європи завезли макарони німці і навчили, як їх робити, італійців, яким так засмакувала ця страва, що тепер зони без неї не можуть жити.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Філія ТОП-у, Торонто,	
Канада	\$100.00
Філія ОДУМ-у, Чікаго, США (з коляди)	50.00
На нев'янучий вінок св. п.	
Федора Гичко, Філадельфія, США (збирка на поминальному обіді)	30.00
Коновал Павло, Арлінгтон Гейтс, Ілл., США	10.00
Орел Тарас, Норд Берджін, Н.Дж., США	4.00
Сотник Микола, Торонто, Канада	4.00
Лисик Олена, Ошава, Канада	2.00
Будько Михайло, Пайн Рівер, Віс., США	2.00
Вертишин Йосип, Сиракуз, США	2.00
Лисенко Іван, Чікаго, США	2.00

Жертводавцям щира подяка!
Ред. ї адмін. "М У."

З ПОЛЬСЬКОГО ГУМОРУ:

Під час пресової конференції з західними кореспондентами Брежнєва спитали, чи він має якісь свої улюблені зайняття.

— Так, — відповів Брежнєв, — я збираю анекdoti про себе.

— I багато ви їх вже назбирали? — питали його далі.

Після короткої надуми Брежнєв відповів:

— Та вже приблизно на тричотири концентраційні табори.

**

Стара жінка прийшла до міської установи і, побачивши на стіні портрет Сталіна, спитала хто це.

— О, то великий чоловік, — відповіли їй. — Він звільнив нас від німців.

— От було б добре, якби він звільнив нас ще й від росіян, — відповіла стара.

**

Янек Ковальський спізнився на лекцію антирелігійної пропаганди. На своє вилучання він сказав, що йдучи на лекцію зустрів чорного кота, який переходив йому дорогу, і він мусів далеко обходити.

— Соромтесь, товаришу Ко-

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

WAREHOUSE STORE

Великий вибір хатніх меблів:
віталень, спалень, ідалень,
холодильники, пральні
машини, електричні і
газові печі, телеві-
зори, радіо.

423 COLLEGE STREET
Toronto, Ontario

Tel.: 364-1434

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів

як також різних фасонів
і кольорів
СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel.: 364-4726

вальський, — зауважив йому на те антирелігійний пропагандист, — у наш вік уже ніхто не вірить у забобони.

— А що б ви, наприклад, зробили на моєму місці? — спитав Ковальський пропагандиста.

— Якщо б я зустрів чорного кота, що переходив мені дорогу, — відповів антирелігійний пропагандист, — я б перехристився і пішов далі.

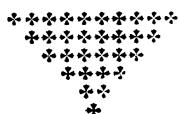
**

У старовинному Римі лише в'язні й невільники-раби мусіли носити штани. Вільні люди ходили в спідницях.

в США і Канаді
ціна 60 центів

If not delivered please return to:

МОЛОДА УКРАЇНА
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

83 SIX POINT ROAD
TORONTO, ONT.
M3Z 2X3

24-годинна скора і солідна
обслуга!

Чищення і naprawа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі

Тел.: 231-2281
231-2282

Обслуга гарантована!

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West
Toronto 9, Ontario
Tel.: 762-8751

В нас можна набути книжки,
українські часописи та жур-
нали, пластиинки, друкарські
машинки, різьбу та кераміку,
полотна, нитки і вишивки.

Масив великий вибір дару-
ніків на різні окаї.

Тримо ласково нас відвідати!

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“САМОПОМОЧІ”

2351 West Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622, USA. — Tel. HU 9-0520

- Кожна Ваша позика в "Самономочі" коштує дешевше
- Оплачуємо кошти асекурацій за:
 1. Кожне щадностеве конто до висоти 40 тисяч дол., з яких кожне забезпечене Федеральною Агенцією.
 2. Кожну позику (крім моргеджів) у висоті до 10 тисяч доларів
 3. Додаткове життєве забезпечення кожного щадника до 70 року життя до висоти 2 тисяч дол.
- Даємо Студентські Позики, за які проценти платить держава
- Видаємо грошеві перекази та подорожні чеки
- Приймаємо оплати за газ, електрику, воду й телефон
- Платимо 5½% дивіденди за Ваші щадності квартально
- В новому приміщенні заїнсталюовані для Вас огнетривалі скриньки.
- Відкритий кредит на всі Ваші потреби до висоти 2.500 доларів видаються на один Ваш підпис, без ручителів.